

כך יוצאים לאור שיחותיו של הרבי

תשורה משמחת הנישואין של
מנחם מענדל יעקב ודבורה לאה
בנהאמו
ד' אלול ה'תשס"ח

פתח דבר

אנו מודים לה' על כל הטוב אשר גמלנו, ובחסדו הגדול זיכנו בנישואי צאצאינו החתן התמים הרב מנחם מענדל יעקב שי' עב"ג הכלה המהוללה מרת דבורה לאה תחי'.

בשמחה ובטוב לבב נעניק בזאת לידידנו ומכירנו אשר הואילו לשמוח אתנו יחד ביום שמחת לבבנו, 'תשורה' מיוחדת – קובץ ובו סקירה מרתקת החושפת ומגלה 'כיצד יוצאים לאור שיחותיו של הרבי' הקובץ יוצא לאור גם כן לרגל "שנת החמשים" להופעתו הראשונה של הלקוטי שיחות.

ליקוט החומר ועריכתו נעשה ע"י אח הכלה הת' מנחם מענדל שיח' אסולין והרה"ת הר' ישי שיח' קלי, חלק מהחומר נלקט מתוך גליון 'בית משיח' מס' 269, גליוני 'התקשרות' מס' מט', רמ"ד ושכ"ט, וגליון כפר חב"ד, וע"כ תודתנו נתונה להם.

בתור הוספה להנ"ל הדפסנו בסוף החוברת חלק משיחת שמח"ת תשל"ב, הקשור להוצאת והדפסת לקו"ש, כמו"כ הדפסנו מקבץ מיוחד של סיפורים על כ"ק אדמו"ר.

אנו תקווה שחוברת זו תעודד את הלימוד בתורתו של הרבי נשיא דורנו, ושנזכה לשמוע 'תורה חדשה' מפיו תיכף ומיד ממש.

מוקירהם ומכבדיהם

משפחות בנהאמו - אסולין

כך יוצאים לאור שיחותיו של הרבי

הצצה מיוחדת 'מאחורי הקלעים', לשלבי העריכה, ההגהה, העיבוד, ההכנה לדפוס וההפצה של שיחותיו של הרבי - ליקוטי שיחות. סדרת הספרים שהפכה את העולם הלימודי-תורני ונותנת טעימה 'מתורתו של משיח'.

בתשורה שלפננו ראין נדיר עם חברי ה'וועד להפצת שיחות' בו הם חושפים את תהליך הקמתו של הוועד, ההוראות הרבות שקיבלו מהרבי והשלבים השונים בהוצאת השיחות לאור.

לקוטי שיחות - האוצר

לקוטי-שיחות. צמד מילים, שאומר כל כך הרבה לכל חסיד חב"ד, ואף למי שאינו כזה. צמד מילים, שבזיכרון החב"די מתקשר מיד עם אותן חוברות שבכל שבוע היו הציר המרכזי של חיי הרוח החב"דיים, וגם לעשרות הכרכים שנדפסו אחר-כך והפכו לאבן יסוד בבית חסידי, מעין 'ש"ס חב"די'.

סדרת הלקוטי-שיחות. כשמה כן היא, לקט נבחר וערוך מתוך שיחות הקודש של הרבי בעת ההתוועדויות שקיים בימי חג ומועד. הרבי כאדמו"ר הזקן בשעתו, לא כתב בעצמו את תורתו, אלה סמך על אחרים שישכתבו את דבריו.

עם זאת העריכה וההגהה הסופיות של השיחות, כפי שנדפסו ב'לקוטי-שיחות', נעשו על-ידי הרבי בכבודו ובעצמו.

להלן סקירה קצרה אודות הליקוטי שיחות מתוך ביטאון 'הפרדס':

"שיחותיו של הרבי מלויבאוויטש מצטיינות לא רק בעומק הגותן, צלילותן ובלבביותן החסידית המובהקת, כי אם גם בעצם חידושן, כי כל אופן הטיפול בעניינים הוא מקורי וחדש. וחידוש הוא אפילו בספרות החב"דית הסלולה מאז.

כידוע, שונה היא דרך חב"ד משאר השיטות שבחסידות. ובה בשעה שספרי החסידות הכללית מטפלים ברובם בהארת הפסוקים בדרך החסידות הרגילה, שמגמתה העיקרית לסבב התעוררות הלב, וההדגשה היא על זיכוך ובירור המידות - הרי החב"ד פונה בעיקרה כלפי המוח ולמיהור הדעת. וזהו הלוא בעצם מהות השם חב"ד: חכמה - שמוכנה נקודת הברקה שכלית, כמו ברק המבריק, בינה - שיקול ועיון בנקודת הברקה השכלית, דעת - עמקות נשמתית והתקשרותה עם ההשכלה וההשגה.

תורת חב"ד היא מזיגת הלב והמוח גם יחד, וההשפעה היא מעין הלוך ושוב הדדית, צלילות דעת המוח מחוממת בחום הלב ורגשות הלב מחוסנים ומאוששים בתבונת המוח.

בעלות אופי וצביון מיוחד הן השיחות של הרבי, כ"ק אדמו"ר רבי מנחם-מענדל שליט"א, ומצטיינות הן בתוכנן וגם כן בצורתן. שיחות אלו הושמעו במסיבות שונות. כגון בהתוועדות של שבת-מברכים, התוועדות ימים-טובים וכינוסים חסידיים שונים וכו' ואוצרות הן בתוכן שלל של

ידיעות בכל מקצועות התורה: הלכה, דרוש, קבלה, חסידות ומוסר.

הרבי מלויבאוויטש שליט"א הידוע בתור אחד הגאונים הגדולים שבדורנו בבקיאותו בכל חדרי התורה ובזכרונו הפיננמלי, יש לו דרך מיוחדת משלו בהארת כל עניין ועניין, מבחינת כל מקצועות התורה, עד כדי הבאתו לחטיבה אחת משוכללת, כל עניין ועניין עד כמה שלא ייראה לנו - נשגב ונעלה או פשוט וקל - יובחן ויואר לאור כל ארבע המאורות שיש לנו בהכרת התורה, והן פרדם התורה, פשט, רמז, דרוש, סוד, ומכל ארבעת הצדדים מתלבן העניין לאחדים."

רקע כללי

בהתוועדויותיו, מדבר הרבי על נושאים שונים ומגוונים - החל מפילפולים בהלכה ובסוגיות עמוקות בש"ס, ועד לענייני דיומא.

ברוב המקרים, הועלו הדברים על הכתב, על פי זכרון השומעים, במסגרת של מה שנקרא 'הנחה בלתי מוגה'. 'הנחה' זו הייתה כעין פרוטוקול של ההתוועדות, בו מופיעים רישומי הדברים לפי סדר אמירתם, וזהו הייתרון הגדול של ההנחות, שבהם הועלה כל תוכן ההתוועדות על הכתב. אולם,

יש מיגרעה מסויימת בעובדה שאין הדברים מוגהים על ידי הרבי, כך שייתכן שחלו שיבושים במסירת הדברים ובדיוקם. מסיבה זו, אי אפשר לראות בהנחות אלו שיחות אותנטיות ומדוייקות.

לעומת ההנחות, ישנן חוברות הלקוטי שיחות. חוברות אלו, נערכו מידי שבוע במתכונת מיוחדת, כשכל חוברת מוקדשת לנושא אחר, ומכילה את השיחות של הרבי באותו

נושא - בדרך כלל, נושא הקשור לפרשת השבוע או למועד שבסמיכות לו יוצאות החוברות.

אמנם חוברות הלקוטי-שיחות הצטמצמו בנושא מסויים, ולא הקיפו את כל תוכן ההתוועדויות, אולם מאידך, הנושא הנידון מוצה בצורה מלאה.

היתרון הגדול של החוברות הוא בכך שהן הוגהו על-ידי הרבי, שהוסיף להן ציוני מקורות והערות מאלפות וגדושות. חוברות אלו, הן, איפוא,

שיחות רשמיות של
שנחתמו
בטבעת המלך, והן
למעשה מאושרות
כיוצאות מפיו,
בדיוק המלא.
על מלאכת עריכת
השיחות הופקד
ה'וועד להפצת
שיחות'. וועד זה

ברכת הרבי לוועד להפצת שיחות-על המילים "לשנת הצלחה"-
הוסיף הרבי: **מופלגה - ומתוך זריזות**
בתחתית הדף עורר הרבי על [ספר] **המפתחות שדובר מאז?**, ועל
כרך [לקוטי-שיחות] **הנוסף שדובר מאז?**

מורכב מצוות מעולה של תלמידי חכמים, אשר את מרבית שנותיהם
העבירו בלימוד מעמיק בבית חיינו, וזכו לשמוע מהרבי מאות שיחות
ומאמרים.

משרדי הוועד הם, לאמיתו של דבר, בית מדרש בפני עצמו. עורכי
השיחות, המכינים את ה'ליקוטים' על פי ה'הנחות' ומסדרים אותם
לקראת מסירתם להגהה על-ידי הרבי, משקיעים עבודה עיונית מרובה
של הבנת דברי הרבי ועריכתם המדוייקת בהתאם להוראות המדוייקות
שקיבלו מהרבי במהלך השנים, תוך השוואתם עם המקורות השונים ועם
שיחות הרבי בעצמו. מובן, שכל שאלה וכל קושייה מובאת להכרעתו של
הרבי תוך כדי העריכה.

כאשר עוברים הם על ה'הנחה' כדי לעבדה ל'שיחה', הרי הם יושבים
בצוותא ומתעמקים בדברים ומתפלפלים בהם במטרה ללבנם היטב,
ולקלוע במדוייק לכוונתו של הרבי. רישום הדברים ב'הנחה', שלעיתים
נעשה בחיפזון, עלול לתת מקום לטעויות בהבנת הדברים והצגתם.
פעמים יש גם כפילויות, שהן טבעיות כאשר מדברים לפני ציבור, אך אין
להן מקום בדברים שבכתב.

מלבד זאת, הן לעיתים קרובות דן הרבי בנושא מסויים בהזדמנויות
שונות, כשבכל הזדמנות מבהיר הרבי פנים אחרות של העניין, או
מתייחס לשאלות שהופנו אליו בעניין זה לאחר שהשמיע את הדברים
בהזדמנות קודמת. במקרים כאלה, מרכיבים חברי הוועד קטעים משיחות
שונות, ו'יוצרים' שיחה אחת, אחידה.

הרב יהושע דובראווסקי

לאחר העריכה, היו מוסרים את הליקוט להגהת לשון אחרונה אצל הרב יהושע דובראווסקי, ואצל הרב צבי הירש גנזבורג. על הרב דובראווסקי התבטא הרבי באחת ההזדמנויות "דובראווסקי מאכט א זאך איז דאס ראוי לדפוס" ('כשדובראווסקי עושה דבר, הרי הוא ראוי לדפוס'). הוא היה גם כותב את ההנחות שהתפרסמו בבטאון החבד"י הפופולרי "די אידישע היים", ופעם אמר על כך הרבי: "אזא גוטע הנחה האב איך נאך קיינמאל ניט געזען".

לאחר ההגהה הלשונית המדוקדקת, נמסר הליקוט להגהת הרבי. הרבי היה מגיה את השיחה פעם ראשונה, ומחזיר לוועד את השיחה עם ההגהות. לא פעם היה זה בשעת לילה מאוחרת, וצוות העורכים היה צריך לרוץ לבית הדפוס ולתקן את הטעון תיקון. לאחר התיקונים היו מוסרים להגהה חוזרת אצל הרבי. לעיתים רחוקות, הרבי היה מגיה את השיחה בפעם השלישית. קרה לא אחת שהרבי היה מסיים להגיע את ה"ליקוטי שיחות", מזמין את המזכיר לקבל את השיחה ותוך כדי כך מוסיף עוד ועוד.

כפי שהעיד המזכיר הרב בנימין קליין שי "לפתע הרבי הוסיף עוד הערה ועוד הערה, ולפעמים זה נמשך כך חצי שעה, עד שבסוף אמר הרבי "נעם דאס ארויס, אויב ניט, וועל איך קיינמאל ניט ענדיקן" (הוצא את זה, אחרת לא אגמור לעולם)".

אחת לכמה שנים רוכזו חוברות ה'לקוטי שיחות' לספרים הכוללים את השיחות שהופיעו בשנים האחרונות, לפי סדר הפרשיות והמועדים. בהזדמנות זו נוספו לחוברות גם מכתבים של הרבי שנכתבו בהזדמנויות שונות, וקשורים אל תוכן הפרשיות או המועדים שבתקופה אליה מתייחסות השיחות. ספרי הלקוטי שיחות אינם מורכבים מהליקוטים השבועיים בלבד. בסוף כל כרך מובאים 'הוספות'. מדובר בדרך-כלל בליקוט אגרות קודש של הרבי הקשורים לתוכן הפרשיות שבכרך העומד לדפוס.

הרב נחמן שפירא

אגב, את האיגרות הללו התחילו להדפיס שנים רבות בטרם הודפסה סידרת האגרות- קודש של הרבי, כך שספרי הלקוטי שיחות היו הספרים היחידים בהם היה ניתן למצוא תדפיס ממכתביו של הרבי. בעוד שלמדפיסי סידרת האגרות-קודש יש גישה ישירה לארכיון האיגרות של הרבי אנחנו לא זכינו לזה, והיינו צריכים ללקט את האגרות אחת לאחת מהאנשים שזכו לקבל את האגרות.

גם כיום, לאחר שבכרך האחרון התפרסמו איגרותיו של הרבי עד שנת תשל"א, אנחנו מדפיסים בהוספות ללקוטי-שיחות איגרות משנים מאוחרות יותר, שעדיין לא ראו את אור הדפוס.

איסוף האגרות, בפרט תחת הגבלה של אגרות השייכים לתוכן הפרשיות והמועדים דורש מאמץ מיוחד ואורך זמן רב. ראוי לציין, שחלק מהמכתבים שנדפסו בהוספות, נמסרו לנו בהוראתו של הרבי, במשך תקופה מסויימת אף הייתה הוראה לחברי המזכירות להעביר לנו העתק ממכתביו של הרבי, עבור הדפסתם ב'הוספות' ללקוטי-שיחות.

בכלל, כל ההוספות עברו את הגהתו של הרבי, ופעמים רבות הואיל הרבי להגיה ולתקן את ההוספות, למרות שהמכתבים והשיחות כבר

הרב יוסף יצחק ווילשנסקי

פורסמו בעבר.

למעשה, ההוראה על הדפסת סדרת האגרות-קודש של הרבי, הייתה בהמשך לבקשת חברי הוועד להפצת שיחות מהרבי שיואיל לתת להם המכתבים על-מנת להדפיס בהוספות לכרכי הלקוטי שיחות.

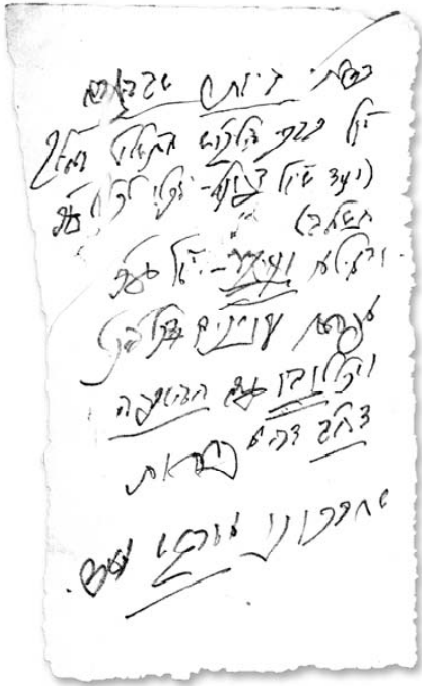
ראש המערכת של הוועד להפצת שיחות' עומדים הרבנים המוכשרים, הרב נחמן שפירא והרב יעקב לייב אלטיין, ולהם מסייעים חבר מערכת של תלמידי חכמים מוכשרים הרב אלימלך צוויבל, הרב אלכסנדר סנדר פיקרסקי והרב שלום דובער ליפסקר, בכמה שנים גם עזרו הרב יוסף יצחק ווילשנסקי והרב דוד אולידזורט. חברים נוספים של הוועד, והממונים על

הרב אלימלך צוויבל

ההוצאה לאור הם הרבנים שניאור זלמן חנין
ושלום יעקבסון.

כל מי שלמד ב-770 בעשרות השנים
האחרונות, זוכר כיצד בכל שבת היו מקיפים
את הממונים על העריכה ומבקשים לבאר
קטע מוקשה בליקוט השבועי, או מנסים
לברר מה בדיוק נכתב בספר מסויים אשר
הרבי ציין אליו בהערה ואינו נמצא בהישג יד.
מפעם לפעם, כאשר הייתה איזשהי הוספה
לא שיגרתית בליקוט השבועי, היו ניגשים
לאחראים על ההוצאה לאור ומנסים לגלות
מה בדיוק אמר הרבי.

כדאי ביותר שבהקדמ
יו"ל כרכי הלקו"ש מתשל"ט ואילך
(ועד שיו"ל בפועל - יוכלו לכלול ג"כ
תשמ"ב)
ובמילא ועיקר - יו"ל ג"כ
מפתח ענינים דכל הנ"ל
ויוכללו בו גם ההוספה
דח"ב דהמפתחות
שחסרונו מורגש מאוד

מי ששוחח פעם עם חברי הוועד,
וניסה להשיג מהם שבב מידע
על דרך עריכת הלקוטים השבועיים,

נוכח לראות שהם 'אגוזים קשים לפיצוח'... מאז ייסוד הוועד, הם
מקפידים לשמור על חשאיות מוחלטת, וחוזק מתשובות לשאלות ענייניות
הנוגעות להבנת הליקוטי-שיחות, הם ממעטים בדיבור.
בראיון מיוחד זה הסכימו חברי הוועד לחשוף טפח מתהליך הקמתו של
הוועד, ההוראות הרבות שקיבלו מהרבי, והשלבים השונים בהוצאת
השיחות לאור.

כך זה התחיל

נעבור לימי הבראשית של השיחות המוגהות.
הפעם הראשונה בה הגיה הרבי שיחה במסגרת
הוצאה-לאור מסודרת, הייתה לקראת חג
השבועות תשי"ח. יוזמי הרעיון היו ראשי
מחלקת חזרת דא"ח בבתי כנסיות שעל-ידי
צא"ח המרכזית. הם פנו אל הרבי בבקשה להגיה
את שיחותיו, כדי שהאברכים והתמימים
ההולכים לדרוש בבתי-כנסיות יוכלו להנות את
קהל שומעיהם בשיחותיו של הרבי.

לאחר שקיבלו הסכמה עקרונית מהרבי, פנו אל הרב אוריאל צימר, שיעבד את ההנחות בצורה קלילה שתהיה מתאימה לחזרה בבתי-כנסת.

לאחר העיבוד, הוכנסו השיחות להגהת הרבי, ולאחר ההגהות הן הודפסו בדפים משוכפלים והופצו על-ידי צעירי חב"ד לכל אנ"ש ברחבי תבל. דפים אלו

נקראו אז "תוכן עניינים בדא"ח לחזור בהבתי כנסיות". שיחות אלו הודפסו ללא השער המלווה את ספריו של הרבי, ואף לא מטעם קה"ת, אלא מטעם צא"ח.

שיחות אלו יצאו לאור במתכונת שבועית עד שנת תשי"ט, ובשנת תשכ"ב הודפסו כל החוברות בספרים כרוכים הפעם עם השער של הרבי, על ידי צא"ח.

ההחלטה על הדפסת השיחות בספר התקבלה בהתוועדות חברים שערכו ראשי צא"ח לקראת י"ד כסלו תשי"ט, יובל השלושים לחתונת הרבי והרבנית. ביום החתונה נכנסו ליחידות אצל הרבי, ואמרו שאנ"ש מעוניינים להדפיס על חשבונם את ספר הלקוטי שיחות ולהגישם כמתנה לרבי. הרבי הביע את הסכמתו וברכתו, וכך זכינו למעשה לכרך הראשון של הלקוטי-שיחות.

באותו כרך הוחלט להדפיס את השיחות המוגהות בשני טורים. חלפו מספר שנים, ולקראת שמחת תורה תשכ"ג החל הרבי להגיה שוב את השיחות, כנראה לרגל שנת הק"ן להסתלקות כ"ק אדמו"ר הזקן. שיחות אלו, שנערכו על-ידי , יצאו לאור, כקודמיהן, על דפים משוכפלים.

במשך שנה תמימה, עד שמחת תורה תשכ"ד הגיה הרבי את השיחות. שיחות אלו יצאו לאור בספרים תוך חודשים ספורים, והם הכרכים ג' ו-ד' בסידרת הלקוטי-שיחות.

בשנת תשכ"ה, לאחר הסתלקות אמו, הרבנית

הצדקנית מרת חנה ע"ה, הקדיש הרבי חלק נכבד מההתוועדויות לפשוטו של מקרא בפירוש רש"י. אחד מהחוזרים ערך את השיחות והכניסן להגהתו של הרבי, ולשמחת כולם הסכים הרבי להגיהם לזכרון ולעילוי נשמת אמו. השיחות נדפסו כ"תוכן עניינים בדא"ח לחזור בהבתי כנסיות", ללא שער של הרבי וללא סמל של קה"ת.

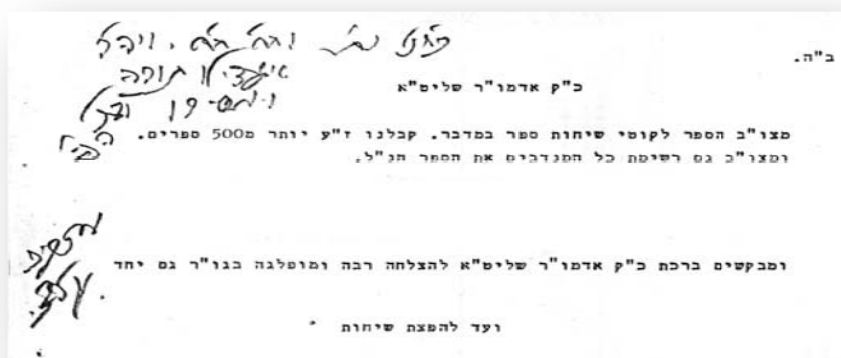
מספר הרה"ח גרשון מענדל גרליק שבשנת תשכ"ה אז כידוע התחיל הרבי את השיחות על רש"י, קרה פעם שבאמצע ההיתוועדות אנשים התחילו

לחלום ואז הרבי הפסיק ואמר (לער') "איך האב געטרכאט אויף דעם די גאנצע נאכט, און איר וועט נישט נתפעל" (אני חשבת על זה כל הלילה ואתם לא מתפעלים).

שמחה זו לא ארכה זמן רב, כיוון שלאחר שבת פרשת וישלח פסק הרבי מלהגיה את השיחות. מעט השיחות שהוגהו, הודפסו אחר-כך כהוספה ללקוטי-שיחות חלק ה'.

בתחילת שנת תשכ"ז הוקם ה'ועד להפצת שיחות'. היה זה החסיד הרב בן-ציון שמטוב, מי שעסק בקאך בהפצת תורת הרבי, במטרה להביא את תורתו של הרבי לחוגים רחבים, קרא לנו וביקש מאיתנו לקחת על עצמנו את האחריות

להפצת שיחותיו של הרבי. כאשר ניגש ר' בן-ציון למזכירו הראשי של הרבי ומנהל המל"ח, הרב

במענה על דו"ח, כתב הרבי:

כתב "לנתי ותי"ח ת"ח. ויה"ר שיגדילו תורה ויאדירו ובכל הפי' אזכיר עה"צ

חיים מרדכי אייזיק חדוקוב, הוא קיבל את הרעיון בחיוב. התחלנו לשכפל את השיחות מתוך ארבעת הכרכים הראשונים של הלקוטי שיחות, ועל החוברות כתבנו שהן תדפיס מתוך הספר.

בסמיכות לכ"ף מנחם אב תשכ"ז, הצליח ר' בן-ציון להשיג כסף מספיק כדי לרכוש מכונת דפוס מצרך נדיר ויקר מאוד בימים ההם, ומאז היו החוברות מהודרות יותר.

כאשר הכנסנו דוגמא לדף השער של החוברת לרבי, סימן הרבי להוסיף את סמל קה"ת על שער החוברת, ואף את השער

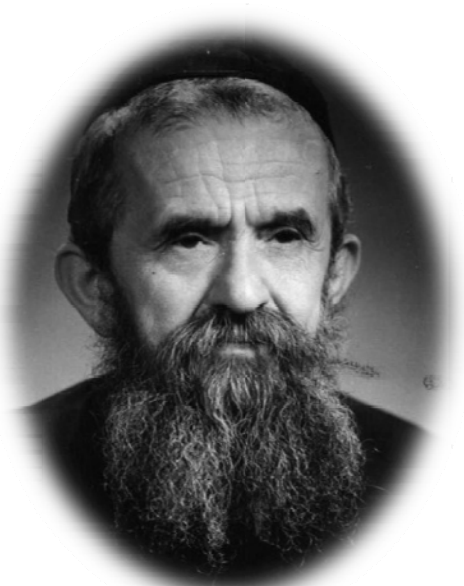
המיוחד של הרבי. כלומר, למרות שהשיחות יצאו לאור על-ידי הוועד להפצת שיחות, שהוא מוסד עצמאי, בכל זאת, הורה הרבי להשתמש בחותמת קה"ת (במשך השנים זכו לכך מוסדות נוספים כמו וועד שיחות באנגלית' 'היכל מנחם' ועוד).

אנחנו, תלמידי הישיבה, היינו ממונים על ההדפסה, אבל בכדי לסדר ולקפל את הדפים לחוברות נעזרנו בתלמידי הישיבה, שבכל ליל שישי היו מתפזרים בזאל הקטן והופכים את הדפים המודפסים לחוברות מוכנות למשלוח. עבדנו בשיטת סרט-נע, כאשר בחור אחד מקפל את הדפים, השני מחבר את כל הדפים, השלישי מהדק והרביעי מכניס למעטפות.

שנה וחצי הודפסו השיחות כך, ללא שיחה חדשה מהרבי. בחורף תשכ"ט

לאחר שהדפסנו מחזור וחצי מהשיחות שנדפסו בכרכים הראשונים, התברר כי לשבתות מקץ, שמות, ויקרא, אמור וואתחנן אין שיחות להדפיס.

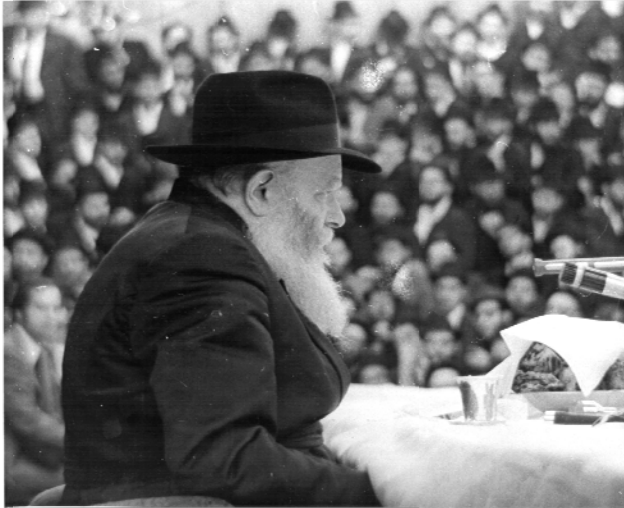
היה תקווה חזקה שסוף סוף יסכים הרבי להגיה שיחות חדשות. פנינו להרב יואל כהן, וביקשנו אותו להכין עבורנו את השיחות הללו. לאחר שערך ליקוט משיחות הרבי לפרשת מקץ, הכנסנו את הליקוט לרבי, וכתבנו שמכיוון

הרב בן-ציון שמוטוב

הרב יואל כהן

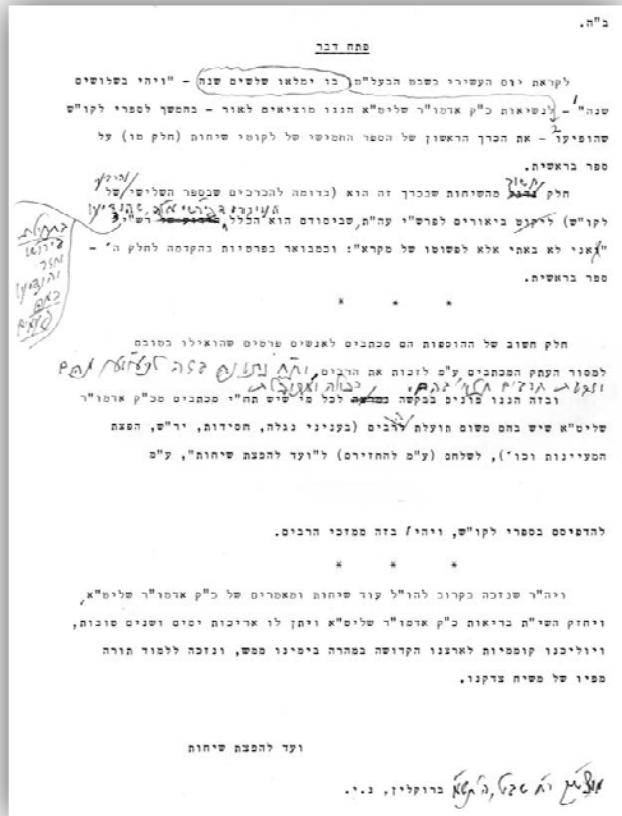
שאין שיחה אחרת להדפיס
הננו מבקשים מהרבי
שיואיל להגיה את הליקוט.
כעבור כמה ימים הוציא
הרבי את השיחה כשהיא
מוגהת. את השמחה
שהייתה מנת חלקנו
באותם ימים אי אפשר
לתאר. עד אז, גם אם
לעיתים נדירות הגיה הרבי
שיחות, היה זה רק בקשר
עם אירועים מיוחדים כך
שהגהת השיחה ללא קשר לתאריך מיוחד, הייתה פריצת דרך משמעותי

מספרים חברי הועד:

שנת תשכ"ט הסתיימה, ועמה הסתיימו רוב השיחות המוגהות שהיו תחת
דינו. כתבנו על כך לרבי, וצירפנו ליקוט לפרשת בראשית תש"ל.
זה היה בליל הושענה-רבה, ומיד למחרת בבוקר מסר הרבי למזכיר, הרב
יהודה לייב גרונר, את הגהותיו על השיחה. במבט לאחור, אותו יום היה

ציון הדרך החשוב ביותר
בתולדות הליקוטי-שיחות
מאז, החל הרבי להגיה את
שיחותיו בכל שבוע. במשך
שנתיים עסקנו בהכנת
ליקוטים משיחותיו של הרבי,
וזכינו לאין-ספור הדרכות
והוראות בנוגע לעריכת
הליקוטים.

הסדר הי' כך בהתחלה היינו
נותנים דפים מתוקתקים עם
הרבה רווח בצדדים כדי שיהי'
לרבי מקום איפה לכתוב ואז
הרבי הגיה פעם אחת את
השיחה. אחר-כך החומר הועבר

לבית דפוס לסידור ואז הרבי היה מגיה שוב, היו הרבה פעמים לא ידוע למה, שהרבי הי' משנה לגמרי את השיחה בהגהה השני', מוסיף עניינים שלימים, ודברים חדשים שבהגהה ראשונה לא היו.

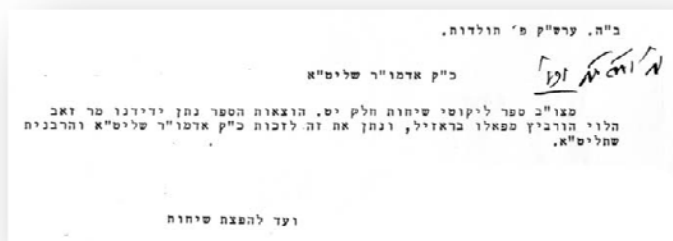
* כעבור שנתיים זה הפסיק... בשיחת שבת פרשת בראשית תשל"ב, הודיע הרבי כי מעתה ואילך יפסיק להגיה את הלקוטי שיחות בעקבות 'בחנה רוחנית' שערך. הרבי לא מפרט מהי אותה 'בחנה רוחנית'.

אולי תוכלו לשפוך אור על אותה 'בחנה רוחנית'?

כיוון שהרבי לא מצא לנכון לשתף את הקהל במהותה של אותה 'בחנה רוחנית', אנו מעדיפים שלא להרחיב עליה את הדיבור. בקיץ תשל"א נקראנו גם אל הרב חדקוב, שאמר לנו בשם הרבי שבמשך החדשים הקרובים עד שמחת תורה תהיה 'בחנה רוחנית', שתכריע אם הגהת הליקוטי-שיחות תימשך.

וכך אכן היה בפועל, הרבי הודיע בצורה שאינה משתמעת לשתי פנים שמעתה ואילך הוא לא יגיה את הלקוטי-שיחות. בעקבות הודעתו של הרבי, שיגרו כמה מזקני החסידים איגרות לרבי, בהם תיארו את גודל ההשפעה של השיחות, ושאלו כיצד ייתכן להפסיק דבר כל-כך טוב? בשיחה שנשא הרבי בהתוועדות שמחת תורה (השיחה במלואה מודפסת לקמן ב'הוספות' לתשורה זו), התייחס הרבי לכותבי המכתבים, ואמר כי אין צורך להסביר לו עד כמה הלקוטי שיחות הן עניין טוב, שכן, כלשונו של הרבי "גם אני יודע כמה זה טוב,

ואדרבא, ביכולתי להוסיף 'נופך מדילי', בפרט ש'אדם חס על מעשה ידיו', שזה אפילו בעניינים גשמיים, כל-שכן בעניינים כאלה אשר בנוגע ללקוטי שיחות, נוהג אני לקרוא וללמוד אותן מתחילה ועד סוף עם כל המראה מקומות לאחר שהן מודפסות נוסף על כל מה שהיה לפני ההדפסה... יכול אני

מנעה על הודעה אודות הדפסת כרך י"ט בסדרת הלקוטי שיחות.

להסביר זאת יותר מכל אחד אחר, שכן אני התייגעתי על זה עם המראה-מקומות, ולכן מובן ומוסכם שאצלי זהו דבר יקר". למרות שזהו עניין כל כך טוב, אמר הרבי, "מצד כמה סיבות התעוררו אצלו ספיקות האם בכלל צריך את זה. ובזוגמת עניינים אחרים, שאצלי היה מונח ללא ספק שהם עניינים טובים, ובאמת מיד בהתחלה ראיתי בהם הצלחה רבה אבל מכיוון שהנני נוגע בדבר, כיוון שאת הדבר הזה חידשתי אני, לכן העמדתי את העניין הזה בפני בחינה. . הודעתי לפני כמה חודשים, שעד שבת בראשית צריך העניין להסתיים וזוהי בחינה על זה, שמזה אראה הוראה, האם להמשיך(בהגהת הלקוטי-שיחות). בדרך הטבע היו אמורים לציית להוראה לטוב, שהרי בדרך הטבע לא היה שום מקום שלא יוכלו לפעול את העניין".

הרבי הבהיר מיד שוודאי אין לומר שהאחרים על כך לא התייחסו ברצינות המתאימה לאזהרת הרבי, אלא ש"מלמעלה לא הניחו להם לסיים את המלאכה כדי שאפיק מכך את ההוראה".

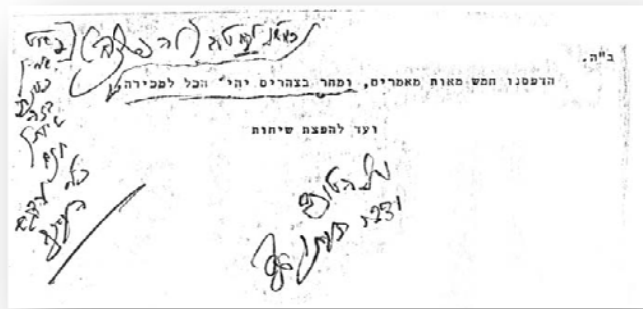
הרבי חזר שוב ושוב שאין צורך להסביר לו את מעלת הלקוטי שיחות, כי את זאת יודע הוא יותר טוב מכל אחד אחר, ובכל זאת החליט להפסיק את הגהת השיחות. "זהו עניין של 'רוב טובה' אבל 'רוב טובה אינם יכולים לקבל'", אמר הרבי.

השיחה הייתה מלאה בביטויים מיוחדים בשבח ומעלת הלקוטי-שיחות, אולם יחד עם זאת דברי הרבי היו החלטיים במידה שלא הותירה מקום לתקווה קלושה. את כל הטענות שרק אפשר להעלות הרבי עצמו העלה בהתוועדות, ואמר שלמרות הכל לא יצאו עוד שיחות מוגהות. מעניין, שלמרות השיחה החריפה, הוציא הרבי באותו שבוע שיחה מוגהת לשבת פרשת בראשית אך הבהיר ששיחה זו יוצאת אך ורק לכבוד האורחים, ואינה מסמנת על שינוי מהדיבורים ההחלטיים שנאמרו בשמחת-תורה.

* אחרי שיחה כזאת חריפה מה עשיתם?
מה יכולנו לעשות? לא היה לנו צל של

מושג מה אפשר לעשות. בסופו של דבר, פנינו לחדקוב ושאלנו לעצתו. הוא הציע להכין רשימה של שיחות לכל השנה, ולהכניס לרבי. לאחר שעשינו כעצתו הכנסנו לרבי את רשימת השיחות

מענה אודות הדפסת מאמרים: כמש"ן לקח טוב (להפצה) [פשוט
שאינ כותי בזה
שיותן חנם כ"א להדגיש העיקר
נת' הטופס ודבר בעתו גו'

שאנו רוצים להכין לשנה הקרובה, וכן שיחה לפרשת נח שכבר הוגהה בשנת תשכ"ה.

הרבי הוציא מענה שתוכנו היה: כמדובר בהתוועדות, ישאלו אצל הרבנים. פנינו איפוא אל המרא-דאתרא של שכונת קראון-הייטס באותם שנים, הרה"ג זלמן שמעון דבורקין, ושאלנו לדעתו. הוא פסק שעלינו להמשיך בתפקידנו בהפצת המעינות, וכל עוד הרבי לא מגיה שיחות חדשות עלינו להדפיס שיחות שהודפסו בעבר, ולציין שזוהי הדפסה חוזרת. במשך החודשים הבאים התחלנו להדפיס קטעי שיחות של הרבי מתקופות שונות. חלק מהשיחות היו שיחות שהוגהו בשעתן עבור הביטאון האידישאי "די אידישע היים". לעיתים קרובות היה הרבי עובר על השיחות לאחר הדפסתן, ואת ההגהות היינו מקבלים לאחר השבת' היו גם פעמים שקיבלנו את הגהות הרבי לפני ההדפסה, והספקנו להכניס את התיקונים לפני הדפסה.

פעם הכנסנו לרבי שיחה שרק חלק ממנה היה אמור להתפרסם, אולם כאשר קיבלנו את הגהות הרבי שמנו לב שהרבי הגיה גם את החלק שלא תכננו להדפיס. חשבנו, שהרבי מעוניין שנדפיס את כל השיחה, ושאלנו את הרבי על כך. הרבי השיב, שהוא לא התכוון שידפיסו את זה, אלא מכיוון שהשיחה הייתה תחת ידו וראה בה עניין הטעון תיקון והרי נאמר "לא תשכון באהלך עולה" לכן הגיה גם חלק זה.

לקראת י"א ניסן תשל"ב, בקשר עם דברי הרבי אודות הצורך בייסוד ע"א מוסדות, הצענו לייסד מוסד שתפקידו יהיה להעלות על הכתב מידי שבת תוכן קצר מההתוועדות, ולהפיץ את התוכן בקרב אנ"ש ברחבי העולם.

הרבי קיבל את ההצעה, ומאז שבת הגדול תשל"ב, התחלנו להוציא לאור תוכן קצר מההתוועדויות. התוכן היה מורכב מעמוד פותח בו הובא תיאור מהלך ההתוועדות, ומעמודים נוספים בהם נכתב תוכן משיחות הרבי בעת ההתוועדות. דפים אלו הודפסו על נייר המכתבים הרשמי של הוועד להפצת שיחות. שיחות אלו, כמו גם קטעי השיחות שיצאו לאור במהלך הקיץ, תוקתקו במכונת תקתוק ולא במכונת דפוס כמו הליקוטים הרשמיים. גם תוכן-קצר זה עבר את הגהתו של הרבי, הדפסת החוברות במתכונת זו נמשכה עד חודש תשרי תשל"ג.

באותה שנה החלו אנ"ש והתמימים להעיר ולהאיר על המובא בליקוט השבועי. מגמה זו קיבלה תנופה ניכרת לאחר יו"ד שבט, בעקבות החלטת התמימים לקבוע סדר קבוע ללימוד הליקוטי-שיחות לאחר סיום הסדרים מטעם הנהלת הישיבה. מאוחר יותר קובצו כל חוברות ההערות לספר אחד, שהוגש לרבי כמתנה בקשר לי"א ניסן. הרבי מאוד נהנה מהספר, ואף התבטא עליו שאפשר להחשיבו לחלק מע"א המוסדות שהחסידיים קיבלו על עצמם להקים לרגל שנת הע"א להולדת הרבי.

* משנת תשל"ג אפשר לראות שוב את הליקוטי-שיחות. בעקבות מה החליט הרבי לחדש את הופעת הליקוטי-שיחות?

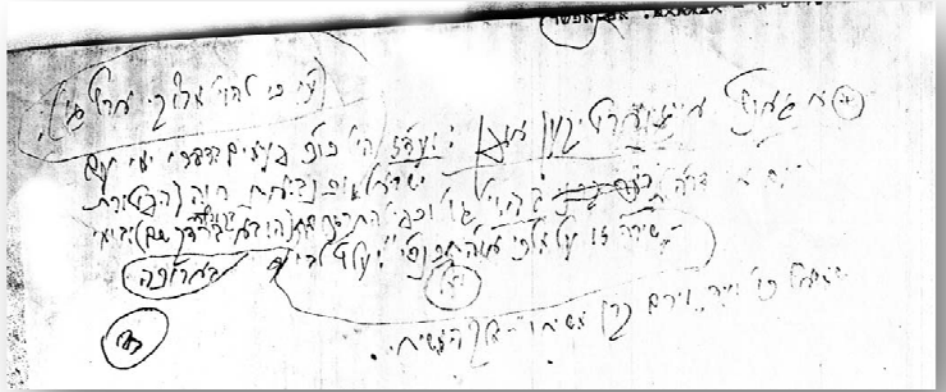
השנה בה הרבי לא הגיה את השיחות הייתה שנה קשה ביותר עבורנו, וכל הזמן חשבנו כיצד משיבים את המצב לקדמותו. באחת האסיפות שקיימנו, הגענו למסקנה שאם נרענן את צוות העורכים יש סיכוי טוב שהרבי יסכים לחדש את הופעת הליקוטי

שיחות. על הוועד החדש נימנו הרב נחמן שפירא, הרב לייבל שפירא, ולהבחל"ח הרב לייבל קפלן. לא הסתפקנו בכך, והחלטנו לערוך כמה שיחות, כדי שנוכל להגיש לרבי כמה שיחות בבת-אחת, ולהוכיח שאנו נכנסים לעבודה ברצינות. במשך כל חודש אלול ישב הצוות וערך 'ליקוטים' מפרשת בראשית עד וירא. לפני ראש השנה הכנסנו את הליקוטים לרבי, והודענו לרבי על המינויים החדשים של חברי המערכת.

ההוספה הידועה למכתב כללי של ו' תשרי תשל"ד, שגרשמה בערב יום כיפור, שעות ספורות טרם פרוץ מלחמת יום הכיפורים.

[המכתב בשלימותו נדפס בלקו"ש ח"ט עמ' 486]

א גאון אייגן ארטיקען אופן ועד"ז הי' כו"כ פעמים בדברי ימי עם ישראל (ע"י כי להוי' מצוקי ארץ גו'), וכתבואת חנה (הפטורת יום א' דר"ה) - "שירה זו על מלכי או"ה ועל כנס"י": עלק לבי בהוי' גו' וכפי' התרגום בארוכה
(הובא בקיצור ברד"ק שם): בימי שמואל כו' ועד "זירם קרן משיחו" - מלך המשיח.

לא הייתה תגובה מהרבי, לא לחיוב ולא לשלילה, והיינו שרויים במתח עצום. שאבנו מעט עידוד מהעובדה לא הייתה תשובה שלילית, ולפני הושענא-רבה הכנסנו שלוש שיחות נוספות להגהה.

במוצאי שמחת תורה, בחלוקת כוס של ברכה, ניגשנו כולנו יחד כולל צוות העורכים החדש לקבל כוס של ברכה. כאשר עברנו ליד הרבי, הביט הרבי על כל אחד מאיתנו, וחיך חיוך רחב. אחר-כך נתן בקבוק משקה להרב שלום יעקבסון, ואמר "עבור הוועד החדש".

מהחיוך של הרבי, והנימה בהם נאמרו הדברים היינו בטוחים שהרבי החליט לשוב ולהגיה את השיחות. לכן, כאשר למחרת לא קיבלנו את הגהותיו של הרבי, היינו מאוד מאוכזבים. אבל האכזבה לא ארכה זמן רב, שכן למחרת התבקשנו להכניס לרבי העתק נוסף של הליקוט לפרשת בראשית. הסתבר, שב'סדר' של חודש תשרי, נעלם הליקוט שהכנסנו כאמור לפני ראש-השנה...

יומיים אחרי שמחת-תורה זכינו לקבל מהרבי את ההגהות לליקוט שהכנו לשבת בראשית. באותו לילה, לאחר שנודע שהרבי החל שוב להגיה את השיחות יצאו אנ"ש והתמימים בריקודי שמחה סוחפים, לפחות כמו בשמחת-תורה. זה היה ממש "הקפות שניות"...

* ושוב, לאחר שנתיים של הדפסת הליקוטים יש הפסקה בת שנה. מה קרה?

אכן, בשנת תשל"ה הודיע הרבי שוב על הפסקת ההגהות. אלא שהפעם, בשונה מהפעם הקודמת, הרבי לא הסביר זאת בהתוועדות. מכיוון שהרבי לא מצא לנכון להבהיר את

העניין ברבים איננו מרחיבים על כך את הדיבור. אנו יכולים רק לציין, שבזמנו אמרו שהרבי אינו מעוניין שתהיה 'חזקה' של שלוש שנים בהן הרבי מגיה שיחות. בכל אופן, לאחר שהרבי הודיע לנו באופן הכי ברור שלא תהיינה הגהות על השיחות קיבלנו רשות מהרבי להוציא ליקוטים ללא הגהותיו. ליקוטים אלה הופיעו בחוברות מודפסות באופן רשמי לחלוטין, עם שער של הרבי וחותמת של קה"ת אולם היה מצויין עליהן כי השיחות אינן מוגהות. כמו בשנת תשל"ב, גם בתשל"ה קיבלנו הגהות רבות מהרבי לאחר שהשיחה הודפסה והופצה. אולם גם במקרים כאלה הרבי לא החשיב את הליקוט כשיחה מוגהת, והשארנו על שער החוברת את הכיתוב "הנחה בלתי מוגה". תקופה זו נמשכה שנה בדיוק.

בראשית שנת תשל"ו, פנו חברי הוועד לרבי, וביקשו שהרבי ישוב להגיה את השיחות, תוך שהם מציינים כי בכוונתם לחזור לעיבוד הליקוטים בשפה האידישית, בשל הקושי להעביר את לשונו הבהירה של הרבי בשפה העברית. הרבי הביע את הסכמתו, ושב להגיה את הליקוט השבועי.

לאחר האירוע הבריאותי בשמיני עצרת תשל"ח היה לנו חשש כבד ששוב הרבי יפסיק להגיה את הליקוט, כדי שלא תהיה 'חזקה'. חשש זה התגבר לאחר האירוע הבריאותי בשמיני עצרת, הספק הלך והתעבה. לפועל, כמה ימים אחרי שמחת תורה, אמר הרבי למזכיר, הרב לייבל גרונר, "מדארף נאך מאכן דעם ליקוט" (=צריך עדיין לעשות את הליקוט). הריל"ג מסר לנו את דברי הרבי, ואמרנו לו, שהיו דברים מעולם שהליקוט הודפס לאחר השבת, ולכן אפשר להכניס לרבי את הליקוט גם אחרי שבת. ואכן, אותו ליקוט של שבת בראשית תשל"ח, הודפס באמצע השבוע.

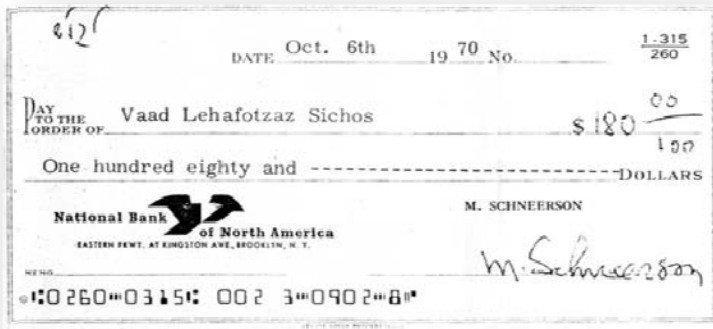
את התקופה שחלפה מאז שנת תשל"ח, ועד הליקוט האחרון שיצא לאור לקראת שבת פרשת ויקהל תשנ"ב אפשר להגדיר כתקופה אחת ארוכה,

בה הגיה הרבי את הליקוטים תמידין כסדרן, כמעט ללא שינויים מיוחדים.

שינוי מיוחד היה בשנת תשמ"ז, כאשר התחלנו לערוך את השיחות בלשון הקודש. הגענו למסקנה שכך יהיה ליותר אנשים אפשרות ללמוד את שיחותיו של הרבי כי בעוד שבין אנ"ש והתמימים יש רבים שאינם מבינים אידיש הרי כולם מבינים לשון הקודש.

כסף מנלן?

הדפסת הלקוטי-שיחות בכל שבוע כרוכה בהוצאות גדולות, ומקור המימון העיקרי היה מאנשים שהיו מבקשים לרשום הקדשות בגב השיחה לזכות או לעילוי-נשמת.

היה פעם זוג מאנ"ש שמאז חתונתם חלפו תשע שנים ועדיין לא התברכו בזרעא חיה וקיימא. עד שעלה בדעתו של הבעל לתרום את עלות ההדפסה של הלקוטי-שיחות השבועי. הוא

כתב על כך לרבי, וביקש שזכות הפצת שיחותיו של הרבי תעמוד לו ויזכה לזחור"ק. ואכן, כעבור פחות משנה נולד לזוג המאושר בנם הראשון. מקרה דומה היה עם זוג ששמונה שנים אחרי החתונה היו עדיין חשוכי בנים. פחות משנה לאחר שתדמו את ההוצאה לאור של כרך י"ב בלקוטי-שיחות נולד להם בנם הראשון. ספר המאמרים באתי לגני חלק א שנדפס ע"י הוועד להפצת שיחות ונתרם על-ידי אחד שלא זכה להתברך בזחור"ק במשך שמונה שנים, ולאחר הדפסת הספר נולדה להם בת.

שלוש פעמים בשנה היה הליקוט מוקדש על-ידי הרבי בעצמו בו' תשרי, לעילוי נשמת אמו, בי"ג אייר, לעילוי נשמת אחיו, בכ"ף מנחם-אב, לעילוי נשמת אביו, ומשנת תשמ"ח גם לעילוי נשמת הרבנית הצדקנית חי' מושקא. הפעם הראשונה שהופיעה הקדשה של הרבי הייתה דווקא

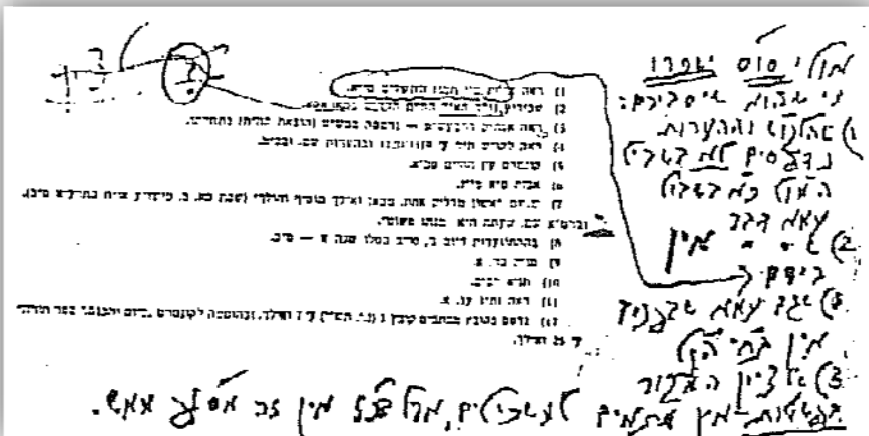

וביאורים בשאלות בענייני נגלה וחסידות, לקח הרבי על עצמו (לפעמים) אחריות לא לענות למישהו על ענייני בריאות, ולפעמים על עניינים התלויים בפיקוח נפש ממש.

* מה הייתה ההוראה הכללית ביותר שקיבלתם מהרבי בנוגע לעריכת הליקוטים?

פעם, כאשר ערכנו ליקוט בנושא עמוק ביותר שהצריך ידיעה נרחבת בתורת החסידות הרבי העיר לנו על כך, והתבטא שהליקוטי-שיחות מיועדים גם עבור יהודי שלא למד בתומכי-תמימים ואין לו הבנה עמוקה בתורת החסידות. מאז, כאשר ניגשנו לבחור שיחה כדי לערוך את ה'ליקוט' השתדלנו מאוד לבחור את השיחות בהן דיבר הרבי אודות עניינים

שמתאימים גם לכאלה שאינם מאנ"ש.

אולי פו"ם ישברו מי שהוא שומע בידים :

(1) שהלקו"ש וההערות נדפסים לא בשביל המו"ל כ"א בשביל עמא דבר.

(2) שעמא דבר אין בידם (והרבי מסמן על הערה 1 שיחת מ"ו תמוז תשל"ט סי"א)

(3) שגם עמא שבפנים אין תח"י הנ"ל [=תחת ידם]

(3) שלציון המקור בפשמות - אין מתאים למשכילים, אבל בכ"ז אין זה מסוג"פ ממש.

"ההשקעה הרבה והגדולה שהשקיע הרבי בהגהת שיחותיו הק' בלקוטי-שיחות היתה מיועדת בעיקר ל'חוצה'. הרבי ציין עובדה זאת לא פעם בהגהותיו לשיחות במהלך הכנתן לדפוס ב'ועד להפצת שיחות', כשהוא מדגיש שיש להשתמש בלשונות וביטויים וכדומה שמתאימים ל'חוצה'.

"משנה לשנה תבע הרבי ביתר שאת להשמיט ביטויים ומושגים המוכרים ללומדי חסידות בלבד. במקומם הורה לנקוט ביטויים הידועים לכול. כך למשל ציינו פעם 'מלמעלה למטה' ו'מלמטה למעלה'. הרבי הגיב משהו בסגנון: היכן

תשורה משמחת הנישואים של מנחם מענדל יעקב ודבורה לאה בנהאמו

נמצא ביטוי כזה בש"ס ופוסקים? ומי יבין זאת? במקום זאת, כמדומה, הרבי כתב: 'קדושה משמיא'.

מעניין לצטט כאן קטע מיחידות חודש תמוז תשל"א שבו אמר הרבי "בנוגע לשינוי הלשון בהנחות ובשיחות בעבודת ההוצאה לאור שלהם אם זה יכול להקל את ההבנה לקוראים ולמעיינים ואין זה לשון הכתוב או מאמר רז"ל אפשר לשונות"

להלן עוד דוגמה חריפה לרוח הדברים הנ"ל:

על עלי ההגהה משיחת שבת פרשת וירא כ' במרחשוון ה'תשמ"ז, רשם הרבי הערה חריפה לעורכים (הצילום נדפס ב'יחי המלך' גיליון רפה, ערב שבת-קודש פרשת וישלח ה'תש"ס עמ' 23):

למרות המדובר כ"פ [=כמה פעמים]

מתעקשים בתחילת כל לקו"ש [=לקומי שיחות]

-להדגיש שצ"ל [=שצריך להיות] לימוד המשך תער"ב,

וע"ז מיוסד כל המדובר!!

ולזה - הפצה יקרא!! - בלשונם לקמן כ"פ [=כמה פעמים]:
ווייטער בחוצה!!

במענה למכתב שבו הציע הכותב גירסה נדירה ברש"י, שלל זאת הרבי (בשנת תשל"ג) והוסיף:

ובנוגע ללקו"ש [=ללקומי-שיחות] - צ"ל [=צריך להיות] באופן ובלשון ובביאור המובן יותר להשומעים, ואין כלל מקום לדיוקים שכותבם.

בהזדמנות נוספת ציין הרבי:

ישנו לימוד על-פי הסברה בפשמות - מבלי לערב בזה ולברר ולבאר השימות וכו' דכל גדולי ישראל ובלמוד כזה - כל דפשוט מעלי מפי.

והרבי הוסיף:

ודרך זה מלמד רש"י [רבן של ישראל] בפירושו על התורה בפירושו על הש"ם.

הנה דברים שכתב הרבי בכ' באדר שני תשכ"ה (איגרות-קודש כרך כד עמ' שנה):

ברכה ושלוש!

במענה למכתבה ממוצי"ק, בו כותבת אודות הקישוים שפגשה בלמדה "תוכן העניינים" המדוברים בשיחות שבת קודש, שמבינה העניין בכללותו אבל לא תמיד לפרטיו.

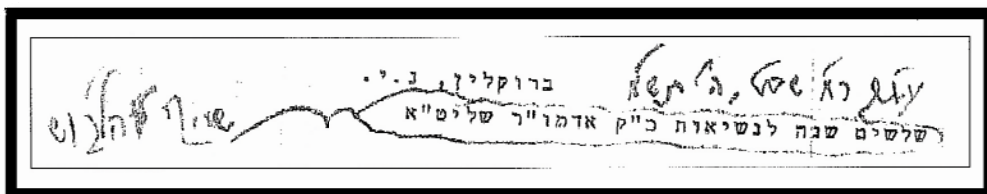
ובכלל בשיחות האמורות, ישנן כמה חלקים, כיוון שהבאים ללימוד זה גם כן שייכים לסוגים שונים בהבנת התורה, אבל בכל אחת מהן - כל סוג יכול למצוא עניין שהבנתו מתאימה לידיעותיו נוסף על הבנת כללות העניין, ובמח גם בנוגע אליה כן הוא, וכשתתקדם בלימוד התורה בוודאי תבין עוד חלק ועוד חלק וכו'. ואין עניין ללמוד ספרים בכדי להבין אלו השיחות, כי לא זו הדרך, כי אם להתקדם בלימוד והבנת התורה צעד אחד צעד, ובנקודה העיקרי, - שתתאים להוראת רבנו הזקן בהלכות תלמוד תורה סוף פרק ראשון, בנוגע ללימוד התורה של נשים שהשתדלות בהעיקר - שיהיה הלימוד מביא לידי מעשה, חדור יראת השם ואהבת השם (כמובן ג"כ בהלכות ת"ת הנ"ל).

בברכה להצלחה בכל ולבשו"ט בזה.

יחס מיוחד ללקוטי שיחות דוקא

שנת תש"מ ציינה 30 שנה לנשיאות הרבי מה"מ. חסידים ציינו את יובל השלשים בכל הספרים שיצאו לאור בשנה ההיא. בפתח דבר של אחד מספרי כ"ק אדמו"ר הרש"ב נ"ע, שנדפס אז, ציינו העורכים את התאריך בו יצא הספר לאור בשנת תש"מ שהיא שנת השלשים לנשיאות כ"ק אדמו"ר שליט"א.

הרבי השמיט שורה זו וכתב: "שייך להלקו"ש! ז.א. שהרבי רצה שתיאור השנה כשנת השלשים לנשיאות כ"ק אדמו"ר שליט"א יהיה שייך אך ורק ללקוטי שיחות ולא לכל ספראחר מרבתינו נשיאינו.

בשנת תשל"ח כתב הרבי לנער בר-מצווה מקיבוץ דתי ששיגר לרבי העתק מדרשה שנשא לרגל המעמד

"הפתעה נעימה הייתה בראותי בעתק דרשת הבר מצוה שלך אשר לומד אתה את הלקוטי שיחות וגם – ההצלחה במסירת תוכנם בסגנון המובן לרבים, והשם ימלא כל מישאלות לבבך למובה".

הוראות רבות ניתנו למתרגמים. כך, למשל, הורה הרבי להרה"ח ר' ישראל לייבוב ז"ל, יו"ר צאגו"ח באה"ק, אודות התרגום של "תוכן העניינים" – אשר זהו בתנאי שהמתרגם יעיין במראי המקומות.

בתשל"א תורגמו במרוקו השיחות לצרפתית. הרבי כתב להם: "ואשרי חלקם וכו' וכו'".

הדפסת ומשלוח השיחות

לאחר שחברי הוועד סיימו לערוך את השיחה, והרבי הגיה את השיחה היו עלי ההגהה עוברים לבית הדפוס של הרב מרדכי חן והרב צבי הירש גנזבורג. שני חסידים אלה עבדו לילות כימים למען הוצאת השיחות באופן של 'זה קלי ואנווהו'. לאחר ההגהה הראשונה, מסרו את השיחה לרבי להגהה נוספת, ושוב היו השניים עומלים לתקן את הנחוץ תיקון. מכיוון שבאותה תקופה לא היו מחשבים, הרי כל

הוספת הערה היה מצריך הקלדת כל ההערות מחדש במכונת תקתוק... עבודה זו הייתה נעשית לעיתים קרובות בשעות שאינם מן היום ואינם מן הלילה...

השלב הבא בהפצת השיחות, היה המשלוחים. בשנים הראשונות לא היה מערך משלוחים מסודר, עד שבהשתדלותו של הרב יקותיאל מנחם ראפ, הוסכם עם חברת אל-על, כי החברה תוביל את השיחות לארץ הקודש, ובתמורה יכתב בגב הלקוטי-שיחות שהמשלוח נעשה באדיבות חברת אל-על. לאחר שקיבלו את הסכמתו של הרבי, החלו משלוחים מסודרים.

השיחות כפי שהן כיום, הן ממש כמו התורה שבכתב כל יהודי יכול ללמוד את התורה, ולהבין את משמעות הדברים, ויחד עם זאת, אפשר להעמיק בה עוד ועוד.

גם שיחותיו של הרבי מובנות לכל מי שלומד אותן, גם אם רמתו התורנית אינה גבוהה במיוחד. לצד היהודי הפשוט, הרי התלמיד חכם ימצא בשיחה עומקים שיא, ויגלה דיוקים נפלאים בכל מילה ובכל אות. עומק נפלא ביותר נמצא דווקא באותן מראי-מקומות שבשולי השיחה. רבים מגאוני הדור שלמדו את השיחות הביעו התפעלות מיוחדת דווקא מהמראי-מקומות.

הרבי עצמו ביאר כמה פעמים את העומק הנפלא שבהערותיו. היו גם

פעמים שלומדי השיחות היו שואלים את הרבי לפשרה של הערה זו או אחרת, והרבי היה משיב להם במכתבים מבוארים היטב.

פעם הרבי כתב הערה לשיחה, ולא היינו בטוחים שהצלחנו לרדת לסוף כוונתו של הרבי. מכיוון שכך, העלנו על הכתב את מה שהבנו, וכתבנו שלכאורה הכוונה כך. הרבי השיב לנו בזה הלשון: כמה כוונות בזה...

כולנו תקווה שוב לחזות ב'אור פני מלך חיים', ולשמוע מתורתו 'תורה חדשה מאיתי תצא'. אגב, באחת הפעמים, כאשר הרב זלמן חנין הגיש לרבי ספר לקוטי שיחות חדש, אמר לו הרבי: "אז משיח וועט קומען וועט מען ערשט אנהויבן דרוקן

ספרים" ... יהי רצון שנזכה בקרוב ממש ללמוד מלקוטי שיחות חלק מ' ראשי תיבות מ'שיח תיכף ומיד ממש.

הוספות

משיחת יום שמח"ת תשל"ב

(תרגום מאידית - חופשי בלי אחריות כלל)

לפני שמתקבצים מפינות רחוקות, נדבר ענין מסויים; והוא בנוגע לקוטי שיחות, שהיה בזה "טענו בחיטים והודה לו בשעורים".

הכניסו מכתב, היתכן שיופסק הלקו"ש, זה הרי דבר טוב? - הרי דבר זה מתקבל אצלי עוד לפני זה, ובמדה יותר גדולה.

(היה פעם רב - הוא כבר נמצא בעולם האמת - שהי' לו חוש הדיבור, והוא הי' "פה מפיק מרגליות", קרה פעם שהוא היה צריך לשמוע דרשות מאחרים שדיברו לפניו, ובשבילו נשאר בסוף לא יותר מכמה דקות, אז כשעמד לדבר, התחיל לדבר על גודל מעלת תק"ש, שענינו שמישהו אחר תוקע והוא צריך לשתוק, כדי לשמוע קול השופר, הרי זה מראה על קב"ע גדולה, עד"ז - אמר - בנוגע לעצמו, שעד עכשיו הי' מונח אצלו בפשטות שאלו ששומעים אותו הרי הם מרוצים ממנו, עכשיו הוא רואה . . .)

כל ההסברות שנותנים, הרי הם שלא במקומם, שמסבירים כמה טוב הלקו"ש, גם אני יודע כמה הוא טוב, ואדרבה יכולני להוסיף גם "נופך מדילי", בפרט ש"אדם חס על מעשה ידיו", וגם ידוע ש"אדם רוצה בקב שלו" יותר אפילו מ"תשעה קבין של חבירו", שזהו אפילו בעניינים גשמיים, כ"ש בכאלו עניינים, שבנוגע ללקו"ש הנני נוהג לקראו וללמדו מתחילה ועד סוף עם כל המראי מקומות, לאחרי שכבר הודפס, נוסף על (הלימוד וכו') שהיה קודם . . .

אלו שמקבלים (את הליקוט) אינני יודע כמה לומדים אותו, לוקחים אותו מיד וכורכים אותו, או אחרים מעיפים מבט בקושיא, יש כאלו שמסתכלים על התחלת התירוקן, אחרים שמגיעים עד לאמצע, וישנם אחרים שמגיעים עד לסוף, בפרט באופן שזה נשלח אליהם, שלא הם ביקשו אותו, וגם הכתובת קיבלו באופן כך וכך, שלא שהוא ביקש את זה, ומכיון שבכ"ז מקבלו, הוא עושה טובה ומסתכל בזה או יש כאלו שבכלל רוצים לצאת ידי חובה כלפי, אבל עכ"פ להסביר לי המעלות של לקו"ש - לא צריך, ואני יכול להסביר יותר טוב, כי אני התייגתי עליו עם המראי מקומות, ובמילא מובן ומוסכם שאצלי הוא יקר.

אלא שמצד כמה סיבות נהיו אצלי ספקות בענין הזה, האם צריכים אותו, ע"ד עוד ענינים שאצלי היה מונח ללא ספק שהוא דבר טוב, ואמנם כבר בהתחלה ראיתי בזה הצלחה רבה, אלא מכיון שאני נוגע בדבר כי הוא חידוש שלי, לכן העמדתי את הענין לבחינה, ובחינה כ"כ קשה שבדרך הטבע היה צריך לצאת שנצטרך להמשיך את הענין.

ע"ד כמו שנהגנו פעם לומר מאמר חסידות בכל התוועדות, או כמו שהיינו אומרים מאמר ביחוד בשביל התלמידים בחנוכה, או מה שהייתי מלמד ניגון חדש בכל שמח"ת, והיה לי "קאך" בזה, אלא שאני הרי נוגע בדבר, ואינני רואה מקום לספק בענין אמירת חסידות בכל התוועדות.

אלא שלפועל הראתה הבחינה על אי המשכת ענינים, חשבתי לעצמי כיון שאני הרי יודע שאלו ענינים טובים - למה שלא ירצו את זה?

אלא שיש גמרא "מוזרה", הגמרא מספרת שהיה זמן שהיו צריכים לגשם, הגיעו לחוני המעגל והוא התפלל עליהם וירדו גשמים, אלא שירד יותר מדי, ואמר שהיהודים לא יכולים לקבל "רוב טובה".

לכאורה לא מובנת הלשון, היה צריך לומר "רוב מים אינם יכולים לקבל", או רוב גשמים אינם יכולים לקבל, אבל הלשון "רוב טובה אינם יכולים לקבל" - לכאורה לא הוא הענין! כי אמנם רוב גשמים לא יכולים לקבל, אבל רוב טובה?! אלא שמכאן סימן שאצל חוני המעגל היה בפשטות ש"רוב טובה" אינם יכולים לקבל.

אצלי מונח בפשטות עד היום הזה שלומר מאמר חסידות בכל התוועדות הוא דבר טוב ויציב ונכון וכו', שלכן עשיתי על הנ"ל בחינה שבדרך הטבע היה צריך להראות שהענין ימשיך, אלא שלפועל לא היה כך, מכניס אני (שמוגל איך אריין) לפעמים אמירת מאמר בתוך שיחה או כעין וכו'.

עד"ז, שלקו"ש הוא דבר טוב ונכון - אין בזה שום ספק, רק מכיון שאנחנו "בשר ודם" יכול פעם להיות ענין עם טעות, והרי לא מדפיסים את זה בשבילי, אלא שגם אחרים יקראוהו וילמדוהו, והודעתי ופירסמתי לפני כמה חדשים, שזה נגמר בשבת בראשית, ושיש בחינה על זה, שהוא יתן את ההוראה האם להמשיך, ובדרך הטבע היה צריך ליפול ההוראה לטוב, כי לא היה שום מקום בדרך הטבע שהענין לא יבוצע.

ח"ו לומר שחשבו לעשות לי "צחוק", או עד"ז, או שזה ענין שאצל שני מונח שהיה צריך להיות אחרת, אלא הפירוש הוא שמלמעלה לא נתנו להם לבצע, כדי שאני אקבל את ההוראה.

עונים לי שלקו"ש הוא דבר טוב, אבל לא על זה מדובר, ענו לי שפב"פ לומד פשט בהוראה באופן אחר, אבל כמו שדובר הרי זה הוראה בשבילי לא בשביל השני, ולכתחילה אמרתי שאינני רואה שום פירוש אחר בענין.

רוצים להסביר לי שלקו"ש זה דבר טוב - על זה כולם מסכימים! או שיש מישהו שחושב שההוראה הוא באופן הפכי - ההוראה היא לא בשבילו אלא בשבילי, וחבל שמבלבלים אנשים אחרים על כתיבת מכתבים, אין לי בעי' - "תבא עליהן ברכה", אבל אין לזה כל שייכות לענין.

לכאורה זהו ענין של "רוב טובה", אלא ש"רוב טובה אינם יכולים לקבל".

חוץ מזה יש עוד ענין צדדי, שפעם עוררתי ע"ז, שפעם היה הסדר שהיו אלו שנהגו ללמוד תו"א, ובשבועות המאוחרות יותר - לקו"ת, או המאמרים שיש להם שייכות לפסוק מהסדרה, והנה יצא הלקו"ש, אז סימן שזה הלימוד של השבוע, והוא עוד "שפיץ חב"ד" וטוען שמכיון שפב"פ אמר שידפיסו את זה בשביל השבוע, סימן שזה נוגע השבוע.

אבל באמת, הנה כל השבוע הוא חושב שצריכים ללמוד את הלקו"ש ובמילא איננו לומד שום תו"א, ולקו"ת, לקו"ש הוא גם לא לומד, רק כשמגיע בין מנחה לקבלת שבת זורק מבט לתוך השיחה.

ההסברה היחידה בזה היא ש"רוב טובה אינם יכולים לקבל", זה לא יותר מכאב לב, שבירות ממה שנפסק המאמרים בכל התוועדות, ועד"ז בנוגע לחנוכה ועד"ז בנוגע ללקו"ש, ומכיון שזה שמח"ת זה לא יזיק לאף אחד.

עכשיו שמתחיל שנה חדשה, שילמדו את המאמרים בתו"א ולקו"ת והדרושים שנעמדים על הפסוקים של הפרשה, "והפך בה והפך בה דכולא בה", ולא ישאר זמן לכתוב מכתבים ולדאוג שהשני יהיה לו לקו"ש, ושלום על ישראל.

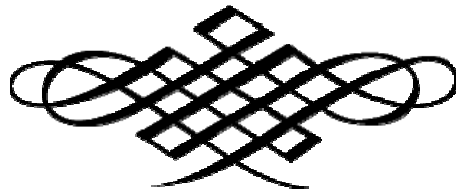
ומכאן ולהבא שידברו רק אודות דברים המשמחים בגשמיות וברוחניות.

ויה"ר שאני אזכה שהדברים שחידשתי בעשרים שנים האחרונות שעוד לא התבטלו, שלא יתבטלו.

תשורה משמחת הנישואים של מנחם מענדל יעקב ודבורה לאה בנהאמו

ושיהיה שנת אורה ושנה של כל הכ"ב אותיות שמנויים, עד שנת תורה, הן בתורת הנגלה הו בתורת החסידות ובשופי, ושנכבוש את העולם, ע"י "אמר מלכא עקר תורא", שזה נהיה ע"י תורה, "תען לשוני אמרתך", ולעשות מהעולם "דירה לו ית' בתחתונים", בקרוב ממש.

(כ"ק אד"ש התחיל לנגן ניגון כ"ק אדמו"ר מהר"ש (באמצעיתו))

מקבץ מיוחד - סיפורים על כ"ק אדמו"ר

ההקפות, ללמד ניגון חדש, ולתת משקה לאלו שמקבלים על עצמם הוספה בלימוד החסידות במשך השנה הבאה.

בשנת תשכ"ד הזהיר הרבי שיקחו רק אלו שיעשו הוספה בפועל, ולא כמו בשנים שלפני-זה שהיו שלקחו משקה ולא הוסיפו בפועל. לאחר דברים אלו, נמנעו רבים מאנ"ש והתמימים לגשת לכ"ק אד"ש

'מהו 'בחור חסידי

בחור אחד נכנס ליחידות ואמר לכ"ק אדמו"ר שליט"א שרוצה להיות "בחור חסידי."

וענה לו כ"ק אדמו"ר שליט"א: בחמשה דברים ניכר ההפרש בין בחור שלומד בתומכי-תמימים, לבחור של ישיבה אחרת: (א) זקן, (ב) פיאות, (ג) מקוה, (ד) שני זוגות תפילין (רש"י ור"ת), (ה) אבנט (כנראה הכוונה להאבנט שעל הציצית - המלביה"ב). ואם יעשה חמשה דברים אלו אזי יהיה "חסידישער בחור."

אני צריך להתכונן לתפילה

בשנים תשט"ו-תשכ"ד נהג כ"ק אדמו"ר שליט"א בליל שמחת-תורה לפנות-בוקר לאחר

הגיע לי מכתב מאחד מאנ"ש ברוסיה, וכשקראתי את המכתב נזדעזעתי ("בין איך פארציטערט געווארן"): על מה מתאונן ודואג החסיד? על זה שיש לו מחשבות זרות בתפלה! מדובר אודות אחד שאין לו מה לאכול, וחיינו נתונים בסכנה, ועל מה הוא דואג על מחשבות זרות בתפלה!

ולקחת משקה.
הרה"ח ר' אבא פליסקין עמד ליד כ"ק אד"ש, ולא ידע האם לגשת ולקבל משקה או לא.

לפתע פנה אליו כ"ק אדמו"ר שליט"א ואמר:

איר ווילט גאר קיין משקה ניט נעמען? איך האב קיין צייט ניט, איך דארף זיך גרייטן צום דאווענען (= אינכם רוצים כלל לקחת משקה? אין לי זמן, אני צריך להתכונן לתפלה!)

-זה היה בשעה 6:00 בבוקר, וכבר אז החל הרבי את ההכנות לתפלה!

דואג על מחשבות זרות בתפלה

ראביי קונסרבטיבי שהיה אצל כ"ק אדמו"ר שליט"א ביחידות יצא מלא התפעלות, ואמר שהרבי סיפר לו:

ההסתלקות תלויה בהראש!

בשנה הראשונה לאחר הסתלקות כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ זיבר כ"ק אדמו"ר שליט"א (בהתוועדות שמחת בית השואבה תשי"א) דיבורים מבהילים אודות הסתלקותו של כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ, ואמר בין השאר, שחסידים אלו שהרבי חי אצלם גם עתה - הרי הם ממשיכים לקבל את ההשפעות של הרבי גם עכשיו.

ואלו היו תוכן דבריו הק': בחיי משה רבינו ראו בגלוי איך שכל הענינים הרוחניים והגשמיים היו נמשכים על ידיו והם: המן לחם מן השמים, ומים מבארה של מרים, וענני הכבוד שהיו מכבסים בגדיהם וכו'. אך לאחרי הסתלקותו של משה, הנה אף שארז"ל "משה לא מת", אך כיון שלמטה מעשרה טפחים חסרה מציאותו - לכן נפסקו גם ההשפעות הבאות על ידו.

ובלבד שיכוון

כ"ק אדמו"ר שליט"א אמר פעם: "אחד המרבה ואחד הממעט ובלבד שיכוון לכוון", ולכן אל יפול לב האדם כשרואה את חברו עושה יותר ממנו, כי תובעים מכל אחד שיעשה רק זה ששייך אליו, אך כל אחד בהדברים השייכים אליו צריך לכוון לבו.

חזרת דא"ח טובה בגשמיות

אחד מאנ"ש סיפר לכ"ק אדמו"ר שליט"א בהיותו על יחידות שחזר דא"ח ברבים, ומזה באה לו אחר כך טובה גדולה בגשמיות.

אמר לו כ"ק אדמו"ר שליט"א: הלוואי היו כולם יודעים ומכירים אשר חזרת דא"ח היא פשוט טובה בגשמיות.

אמנם, אלו שמשו חי וקיים אצלם גם עתה למטה מעשרה טפחים, הנה הם מקבלים גם עכשיו את ההשפעות הבאות ממשו (המן והבאר וענני הכבוד)

לראות את הטוב

הרה"ח ר' שמואל הלוי לעוויטין סיפר, שפעם נכנס ליחידות אצל כ"ק אדמו"ר שליט"א בעשרת ימי תשובה, ואמר לכ"ק אד"ש שבחסידות מבואר שעל ידי העבודה של עשרת ימי תשובה, רואה האדם שאינו כפי הכוונה.

ויאמר לו כ"ק אדמו"ר שליט"א: וואס עפעס ניט כפי הכוונה, מען איז יע כפי הכוונה! (מדוע הינך אומר שאיננו כפי הכוונה, הרי זה כן כפי הכוונה.)

הצער של הקב"ה

שני אחים שהלכו בשנת תשכ"ב לארגן סדר פסח ציבורי לסטודנטים מהאוניברסיטה, סירבו לקבל כסף על ההוצאות. וציוה כ"ק אדמו"ר שליט"א שימסרו להם: שיקחו את הכסף, והצער שיש להם מלקיחת הכסף אינו מגיע להצער שיהיה ח"ו להקב"ה מזה שליהודים לא יהיה סדר.

לא להתבייש במנהג חסידים

סיפר הרה"ח ר' בערל בוימגארטן: בחג הסוכות תש"ב או תש"ג קודם התפלה אחר שברכו על הלולב, נכנס כ"ק אדמו"ר שליט"א לסוכה ב-770 וחילק מזונות לאנ"ש והתמימים, אחד החסידים ניגש לכ"ק אדמו"ר שליט"א והעיר: הרי

מקבץ מיוחד - סיפורים על כ"ק אדמו"ר

זה שחסידים אוכלים
מזונות לפני התפלה הוא
מפני החלישות וכו', אך
מדוע צריך לעשות זה
בפרהסיא ?

וענה לו כ"ק אדמו"ר
שליט"א: מיט א מנהג
חסידים איז ניטא וואס צו

באחד המאמרים הראשונים (ד"ה
כי תשא תשי"א) אמר כ"ק אדמו"ר

שליט"א :

איתא בלקו"ת (תבוא מג, ב) שבכל
יום צריך להיות שלשה הכנות לפני
התפלה: (א) לימוד החסידות. (ב)
הליכה למקוה. (ג) נתינת הצדקה.

אך ישנם הטוענים שכיון שהם
צריכים לחדש חידושי תורה, ולכן
אין להם זמן לכך. והגורם לכך הוא
כיון שחושב שהתורה היא שלו
"תורתו", והוא צריך לחדש עם
שכלו האנושי, ולכן מונע את עצמו

שעמען זיך! (עם מנהג חסידים אין
מה להתבייש).

ילך למקוה קודם שכותב

מעשה באחד מאה"ק שכתב מכתב
לכ"ק אדמו"ר שליט"א, וכ"ק אד"ש
השיב לו: בדרך כלל נוהג אני
להזכיר המכתבים והשמות וכו' על
הציון, ולכן, מכאן ואילך ילך
למקוה קודם שכותב.

הקב"ה ציוה: ללמוד חסידות
לטבול במים ולתת צדקה

תשורה משמחת הנישואים של מנחם מענדל יעקב ודבורה לאה בנהאמו

וכ"ק אדמו"ר שליט"א אמר
לו:תאמר לו שיכתוב בעצמו, כי
כאשר אני קורא מכתב, הנני קורא
גם מה שכתוב בין השורות!

יום אחד ב"תומכי תמימים"

"אחד מאנ"ש שאל את כ"ק
אדמו"ר שליט"א אודות בחור
המוכן ללכת לישיבה, אך אם
ישלחו לישיבת "תומכי תמימים"
יוכל ללמוד שם רק זמן קצר, ואילו
אם ילך לישיבה אחרת יוכל ללמוד
שם כמה שנים, והשאלה היא להיכן
לשולחו? עדיף

ענה לו כ"ק אדמו"ר שליט"א:
ישלחו אותו ל"תומכי תמימים",
אפילו יהיה שם רק יום אחד,
ומפליא הדבר שלפועל אחרי
שנכנס ללמוד בישיבת "תומכי
תמימים" נשאר ללמוד בישיבה

משלושת ההכנות הללו.

אך אם היה לומד תורה מפני שהיא
חכמתו ורצונו של הקב"ה, אם כן
איך יכול להיות שהכנות אלו
שהקב"ה ציוה ("דער אויבערשטער
האט געהייסן: "ללמוד חסידות
לטובל במים (גיין אין וואסער)
ולתת צדקה שיהיו מניעה מלימוד
התורה.

בין השורות

אחד מסר לכ"ק אדמו"ר שליט"א
מכתב עבור ידידו .

משך כמה וכמה שנים.

פעם התאונן חסיד ביחידות לפני כ"ק אדמו"ר שליט"א אודות ענין מסויים שאינו יכול לעשותו כיון שהוא עייף.

אמר לו כ"ק אדמו"ר שליט"א : כתוב "ואתה עיף ויגע", מדוע? - כיון ש"ולא ירא אלקים", שחסר ביראת שמים.

שהכוונה אינה אליו.

"הובא כמה וכמה פעמים פתגם והוראת רבותינו נשיאינו: "טראכט גוט וועט זיין גוט" (חשוב טוב ויהיה טוב), שהכוונה שהמחשבה מועלת בזה, בהיפך מזה הממציא מחשבות באופן הפכי. "ולמרות שנמצאים בחודש אדר שנצטוונו להרבות בשמחה שרוי בעצבות וכו' (-עיין תניא בזה). וחותמים בדבר מלכות: "טראכט גוט וועט זיין גוט" - הנראה ונגלה."

דבר מלכות

אחד מאנ"ש כתב מכתב לכ"ק אדמו"ר שליט"א בחודש אדר, בו מבקש ברכה עבור אחד שהיה חולה מסוכן ל"ע, וכבר התייאשו ממנו ר"ל.

ויענה לו כ"ק אדמו"ר שליט"א בזה הלשון: לפלא אז מען רעדט און מען רעדט (לפלא שמדברים ומדברים אודות זה), וכשמגיע לפועל חושב כל אחד ואחד

תשורה משמחת הנישואים של מנחם מענדל יעקב ודבורה לאה בנהאמו

אפשר לקיים שניהם
הנהלת ישיבת "תומכי תמימים"
במונטריאול כתבה לכ"ק אדמו"ר
שליט"א שתלמידי התמימים
משקיעים חלק גדול מזמנם
בהפצה ומבצעים ולכן יש להם
חלישות בלימוד, וביקשו שכ"ק
אדמו"ר שליט"א יצווה להתמימים
להגביל את ההתעסקות במבצעים
באופן שלא יפריע ללימודים.

אמר להם כ"ק אדמו"ר שליט"א
בזה הלשון: "אפשר לקיים
שניהם."

הרבי תמיד קלע למטרה

באחת ההתוועדויות בשנה
הראשונה (ש"פ ויגש) סיפר כ"ק
אדמו"ר שליט"א:
כ"ק מו"ח אדמו"ר היה מוכשר בכל
התחומים כמו רכיבה על סוס,

סוף הסיפור היה, שהחולה הנ"ל
הבריא לפתע להפתעת כל
הרופאים.

כשקוראים עיתון לפני השינה...

פעם ציוה כ"ק אדמו"ר שליט"א
לאחד מהחסידים לקרב את יהודי
פלוגי. פעם נכנס החסיד לכ"ק
אד"ש ואמר שהוא מודאג מאוד
אודות יהודי הנ"ל משום
שלאחרונה יצאו מפיו דברי כפירה.

אמר לו כ"ק אד"ש:
הנני מכיר אותו. דיבורים אלו הם
סתם דיבורים, וכנראה קרא עיתון
("פייפער") לפני השינה, וכאשר
קוראים עיתון לפני השינה,
מדברים למחרת דיבורים כאלו.

והוסיף: שמעתי מהרה"ח ר' אלי חיים אלטהויז שפעם נסע עם כ"ק מו"ח אדמו"ר בחיי אביו כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע, ובעברם בסמיכות למקום המיועד לקליעה

למטרה. הציע ר' אלי חיים לכ"ק מו"ח אדמו"ר - לאלי חיים היה ברייטקייט - להתחרות יחד בקליעה למטרה, וכ"ק מו"ח אדמו"ר הסכים.

גם הר"מ צריך ללמוד חסידות פעם בהתוועדות (בשנת תשי"ב) אמר כ"ק אדמו"ר שליט"א לאחד מהרמ"ם בישיבה:

לפעמים צריך לשכוח שהוא ר"מ בנגלה, וללמוד חסידות קודם התפלה, ועל-ידי- זה ישפיע על התלמידים בנוגע ללימוד התורה ביראת שמים.

להביא את הילדים

באחת ההתוועדויות (בשנת תשי"ב) דיבר כ"ק אדמו"ר שליט"א שצריך להביא להתוועדויות גם את הילדים הקטנים בני שלש שנים כדי שיידחפו ("שטופן זיך") בין

ור' אלי חיים סיפר: הפלא היה שהרבי תמיד קלע למטרה, ואילו אני תמיד החטאתי את המטרה!

ואף שכ"ק מו"ח אדמו"ר היה מוכשר בכל תחומים אלו - מכל

תשורה משמחת הנישואים של מנחם מענדל יעקב ודבורה לאה בנהאמו

חסידיים.

וסיפר על אחד שבהיותו בכותאייס בגרוזיה ראה יהודי שהביא את בנו הקטן לה"סיום" בערב פסח.

שאלו אותם "און ראזווי פאנימאייט?" (האם הוא מבין?) ענה להם: אני ראזווי פאנימאייט? (והם (הגדולים) מבינים)?

לחשו את שמו של הרבי והתעורר

בחורף תשי"א מצאו את הרה"ת הר' אברהם סייקינס פצוע קשה באמצע הרחוב ללא הכרה, ולקחו אותו מיד לבית הרפואה, והוא שכב שם שלשה ימים ללא הכרה, הרופאים התייאשו ממנו ואמרו שח"ו אפסה כל תקוה.

אחד התמימים שטיפל בו טלפן למשרד המל"ח וביקש שימסרו

לכ"ק אדמו"ר שליט"א אודות מצבו

וביקש ברכה.

ואמר כ"ק אדמו"ר שליט"א:

שילחשו לחולה באוזנו שסיפרו לי

את מה שקרה, ושילחשו לו את

שמי ושם אבי .

התמים הנ"ל עשה כן מיד ולחש

באזנו שסיפרו זאת לכ"ק אדמו"ר

שליט"א ולחש באוזנו את שמו הק'

של כ"ק אדמו"ר שליט"א ושם אביו

הרה"ק הרלוי"צ ז"ל, ולפתע פקח

החולה את עיניו, ומיד הכיר את

העומדים סביבו, הרופאים היו

המומים ואמרו שזה ממש נס על

טבעי!

אני אוהב יותר את זה שמדבר

ביחידות אחרת כשדיבר הרבי עם

אחד מאנ"ש אודות אלו שכותבים

ואומרים לרבי את הכל, ואלו

מקבץ מיוחד - סיפורים על כ"ק אדמו"ר

ששותקים התבטא הרבי: ישנם שני
שוגי שוטים: אחד שמדבר, ואחד
ששותק, אך אני אוהב יותר את זה

פלוני בענין זה .

שמדבר.

ויאמר לו כ"ק אדמו"ר שליט"א:

איך נעשים כלי לדבר רוחני?

הנני נאלץ לא להתפעל ולומר לכם
את האמת, שנתנית ברכה הוא ענין
שנוגע וקשור בשורש הנשמה!
(ולכן לא שייך לבקש שרוצה
ברכות כמו פלוני - המעתיק)

חסיד אחד התאונן לפני כ"ק
אדמו"ר שליט"א שאינו 'כלי לדבר
רוחני וביקש ברכה על זה.

אצל הרבי לא שייך בעל כרחו

ענה לו כ"ק אדמו"ר שליט"א:
הרי בשעה שמגיע לאכילה הרי הינו
בורר לעצמו חלק יפה, ואם חסר
מעט מלח הוא מוסיף מלח, וכיון
שמונח (ליגט) בשאול תחתית אם
כן איך יהיה 'כלי לדבר רוחני?

הרה"ח ר' מ"מ קונין היה סובל
צרות מזוגתו בזיווג שני, והיה
תמיד אומר שהסיבה לצרותיו היא
כיון שהפציר בכ"ק אדמו"ר
מהוריי"צ עד שקיבל את הסכמתו
לשידוך.

קשור בשורש הנשמה

באחת ההתוועדויות (ש"פ שמיני
תשי"ב) אמר לו הרבי:
השי"ת יעזור לכם להבין שאצל

באחת ההתוועדויות (בשנת תשי"ב)
ביקש אחד מאנ"ש מכ"ק אדמו"ר
שליט"א ברכה עבור אחיו שיזכה
לצאת ממדינת רוסיא, ואמר לרבי

תשורה משמחת הנישואים של מנחם מענדל יעקב ודבורה לאה בנהאמו

הרבי לא שייך בעל כרחו, וכיון
שהרבי הסכים לכך הרי זה מפני
שרצה בכך.

אד"ש, ששמע את הבכיות מחדרו,
טלפן אל הריל"ג ושאלו מי בוכה
ליד דלת חדרו. כאשר סיפר הריל"ג
כל הנ"ל, אמר לו הרבי לגשת אל
האשה ולומר לה, שאם היא
מאמינה לו - שהרי אם הגיעה אליו

הרי זה סימן
שמאמינה בו - הרי
הוא אומר לה
שכעת הוא לא זמן
מקובל להיכנס
ליחידות, ולכן שלא
תיכנס.

כאשר הריל"ג אמר
לאד"ש שהיא רוצה
לקבל הבטחה
שאביה יבריא

ממחלתו - אמר לו אד"ש למסור
לה שהרופאים טעו באבחנתם,
ואביה בודאי יבריא.

מסר הריל"ג לאשה את דברי אד"ש,
אולם האשה לא נרגעה, והוציאה

אם את מאמינה
לי...

פעם הגיעה אשה
ל-770, וביקשה
להיכנס ליחידות
אצל כ"ק אד"ש
ולבקש רחמים על
אביה, שלפי עדות
הרופאים נמצא
במצב אנוש. מכיון

שלא היה זמן של יחידות, סירב
המזכיר הריל"ג לאפשר לה להיכנס,
אולם היא התעקשה, ונעמדה ליד
דלת חדרו של הרבי ופרצה בבכי.

מקבץ מיוחד - סיפורים על כ"ק אדמו"ר

מברק שקיבלה מארץ ישראל, שם
כותבים הרופאים שמצבו של אביה
אנוש. הריל"ג אמר לה שוב את
דברי אד"ש, ולבסוף היא נרגעה
והלכה

כעבור שבועיים באה האשה שוב,
וביקשה מהריל"ג למסור לאד"ש
את תודותיה, כי באמת הרופאים
טעו ומצבו של האב לא היה כל-כך
אנוש, וכעת הוא מבריא במהירות.
ואמרה האשה, שכעת היא מבינה
מדוע לא רצה הרבי שתיכנס אליו -
כי כעת התברר שכל דאגתה הייתה
בטעות...

שזה אותו רבי!
אחד התמימים שהיה חולה ל"ע
ושכב בבית הרפואה, היה בעצבות
ובמרה שחורה, וכתב על-כך לכ"ק
אדמו"ר שליט"א.
שלח לו כ"ק אדמו"ר שליט"א
מכתב עם ברכות ואיחולים
לרפואה שלימה, והרבי סיים את
המכתב: לומדים חסידות שוב
ושוב, וכשמגיע לפועל היכן
הבטחון?

אותו רבי; לבושים מאירים יותר

לימוד תורה בעיון

כ"ק אדמו"ר שליט"א אמר לאחד
מאנ"ש ביחידות:
מה שארז"ל (ב"ק פב, א) שלא
ישהה אדם שלשה ימים בלא לימוד

באחת ההתוועדויות (ש"פ מקץ
תשי"ג) ראה הרבי שאחד מזקני
החסידים שבור מהסתלקותו של
כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ וכו'.

פנה אליו הרבי ואמר לו:
זה אותו רבי עם אותם הנהגות, רק

תשורה משמחת הנישואים של מנחם מענדל יעקב ודבורה לאה בנהאמו

לפתע הרצינו פניו הק' של כ"ק
אדמו"ר שליט"א ואמר בזה הלשון:
צריך להשקיע בחינוכם, כי ילדים
אלו ילכו לקבל פני משיח צדקנו
במהרה בימינו!

התורה - אין הכוונה רק אם לא
למד לגמרי, אלא אף אם משך
שלשה ימים אלו לא למד תורה
בעיון, הרי זה נחשב כאילו שהה
בלא תורה!

לכתוב הכל

אחד מאנ"ש אמר לכ"ק אדמו"ר
שליט"א בעת היותו ביחידות
שאנ"ש לא רוצים לכתוב לכ"ק
אדמו"ר שליט"א דברים בלתי
רצויים.

אמר לו כ"ק אדמו"ר שליט"א:
שטויות, שטויות, צריך לכתוב הכל!

לכתוב "ב"ה" בראש המכתבים

כמה מהתמימים שהיו במרכז
שליחות בקיץ בפנמה, קבלו מכתב
מאחד האנשים שקירבו שם,
והכניסו את המכתב לכ"ק אדמו"ר

אחד מאנ"ש סיפר לכ"ק אדמו"ר
שליט"א ביחידות אודות התוועדות
מסוימת בה רק אמרו לחיים וניגנו
ניגונים חסידיים ולא דיברו
מאומה.

אמר לו כ"ק אדמו"ר שליט"א:
בהתוועדות צריך לומר דבר-
מלכות, שיחה או סיפור, ואם לא
אין זה התוועדות!

עם הילדים יקבלו פני משיח!

באחד היחידויות דיבר כ"ק אדמו"ר
שליט"א עם אחד מאנ"ש אודות
החינוך של ילדי כפר-חב"ד
באה"ק.

חיצוניות לגבי הפנימיות, והוא רק
חיזוק אל הפנימיות, אך כאשר חסר
בפנימיות אין מקום לחיצוניות."
[ובהתוועדות דיום שמח"ת תשל"ב
אמר הרבי שהפסיק מנהג זה משום
שלא ניצלו את זה כפי הראוי,
והרי-זה בבחינת "רוב טובה אינם
יכולים לקבל".]

בר"ה ה'תשי"א
שאל אחד את
הרבי אודות
מנהגנו ללבוש
את הטלית קטן
גם בעת השינה,
ולכאורה יש בזה

משום "בל תוסיף" כי "לילה לאו
זמן ציצית הוא?"

ענה לו כ"ק אדמו"ר שליט"א:
האיסור של" בל תוסיף" הוא
כשעושים מעשה שיש בו הוספה
על קיום המצוה, וכיון שלבישת

שליט"א.

כ"ק אדמו"ר שליט"א ענה על זה,
והוסיף בזה"ל: "בהזדמנות זו כדאי
לעוררם לכתוב בראש מכתבים
שלהם ב"ה, וכו"כ תועליות בזה."

דמי חנוכה -
חיזוק הפנימיות

בשנים תשי"ב-
תש"כ נהג כ"ק
אדמו"ר שליט"א
בנר החמישי של
חנוכה לומר

שיחה מיוחדת עבור תלמידי
התמימים, ואחר-כך היה נותן להם
דמי חנוכה (דולר של כסף).

ומשנת תשכ"א ואילך הפסיק הרבי
נוהג זה. ובחנוכה תשכ"א התבטא
הרבי אודות זה: "מעות חנוכה הוא

תשורה משמחת הנישואים של מנחם מענדל יעקב ודבורה לאה בנהאמו

למלאות, אך כיון שאני חלש, לכן
אני מבקש ברכה שיהיה לי כוח
למלאות את השליחות...

מעוררים רחמים תמיד!

הטלית קטן עצמו (בתור בגד) אינו
מצוה, וקיום מצות ציצית נעשית
בדרך ממילא - לכן אין בזה משום
"בל תוסיף".

את השליחות צריך למלאות

אחד התמימים נכנס ליחידות לכ"ק
אדמו"ר שליט"א,
ואמר לרבי שאין
לו חיות בלימוד,
וביקש מהרבי
שיעורר רחמים
עליו שיהיה לו
חיות בלימוד.
ויענה לו כ"ק
אדמו"ר שליט"א:

"אויף תלמידי תומכי תמימים איז
מען שטענדיק מעורר רחמים, מען
דארף מער ניט ווי מאכן כלים אויף
מקבל זיין זיי!"
(על תלמידי תומכי תמימים
מעוררים רחמים תמיד, צריך רק

אחד ממזכירי
הרבי סיפר שכ"ק
אדמו"ר שליט"א
רצה לשלוח אחד
מאנ"ש לשליחות,
והנ"ל כתב לכ"ק
אדמו"ר שליט"א,

שכיון שהוא חולה וחלש ולא יהיה
בכוחו וביכולתו למלאות את
השליחות - על כן מבקש מהרבי
שישחרר אותו מהשליחות.
ענה לו כ"ק אדמו"ר שליט"א:
חשבתי שתכתוב בצורה הפוכה: זה
דבר ודאי שאת השליחות צריך

מקבץ מיוחד - סיפורים על כ"ק אדמו"ר

ברצונו לעיין בלשון הגמרא בפנים.

לאחר שהרבי סיים לעיין בגמרא המשיך לדבר בענינים אחרים תוך כדי אחיזת הגמרא בידיו הק'. כשראה זאת אחד מאנ"ש שאל את הרבי אם יכול הוא לקחת את הגמרא, כי אולי קשה לרבי לאחוז את הגמרא.

ענה לו כ"ק אדמו"ר שליט"א: "א רבי'ן איז תורה ניט שווער!!" (לרבי, התורה אינה כבידה) .

מלחמת הגנה ומלחמת תנופה

בחול המועד פסח תש"כ, כשיצא הרה"ג הרב אפרים יאלעס מפילדלפי 'מיחידות אצל כ"ק אדמו"ר שליט"א (כמנהגו בכל שנה), סיפר:

לעשות כלים לקבל את זה) . ומזה נראה את גודל היוקר של תלמידי התמימים אצל כ"ק אדמו"ר שליט"א.

דוחה את ביאת המשיח!

כ"ק אדמו"ר שליט"א התבטא פעם בחריפות לאחד שדיבר עמו אודות יום העצמאות, וזה לשונו הקדוש: ביום זה דחו את ביאת המשיח בחמישים שנה! ומי שנוקף אצבעו הקטנה בנוגע לזה, הרי הוא דוחה את ביאת המשיח!

לרבי - התורה אינה כבדה!

באחת ההתוועדויות (ש"פ שמיני תשי"ב) הזכיר כ"ק אדמו"ר שליט"א מאמר חז"ל שהובא בגמרא, וביקש להביא לו גמרא כי

תשורה משמחת הנישואים של מנחם מענדל יעקב ודבורה לאה בנהאמו

המשיח כמחז"ל "אין בן דוד בא עד שיכלו כל הנשמות שבגוף."

מדוע צריך להסתבך מנהגו של הרבי כשחוגר את האבנט (גארטל) מחזירו כרך על גבי כרך (כדברי הרמב"ם בהלכות כלי המקדש סוף פ"ח), ולא כחסידי פולין שנוהגים לקפל את האבנט בכל פעם שמסבבים את הגוף, שכך מחזיק יותר טוב.

משמעות דברי הרבי היו שעבודת חותנו (כ"ק אדמו"ר מהור"י"צ) היתה בבחינת מלחמת הגנה, ולכ"ק אדמו"ר שליט"א מסר את העבודה באופן של מלחמת תנופה.

שייך להכנות לביאת משיח פעם בהתוועדות (בשנת תשי"א) מזג כ"ק אדמו"ר שליט"א ביזו הק' משקה לכמה מהתמימים, ובירכם בשידוכים הגונים .

והרבי הוסיף ואמר: מדברים כל הזמן אודות ההכנות לביאת המשיח, ושידוך הגון והקמת בית בישראל הוא הרי קשור ושייך להכנות לביאת

התפעלו מזה, ובכל-זאת המשיכו

לשאל את רבותינו נשיאינו
שאלות, גם בנוגע לענינים גשמיים,
וכך נהגו גם חסידים גדולים ביותר,
ורבותינו נשיאינו אכן ענו על
שאלותיהם. ומזה יודעים שהמענה
של הרבי על ענינים גשמיים הוא
כיון שהוא "נביא ממש"

והרבי סיים: חסידים אינם
מתייראים מכך, ואם יש צורך
שהרבי יהיה נביא הרי הוא גם
נביא!

פעם שאל אחד את כ"ק אדמו"ר
שליט"א מדוע אינו מקפל את
האבנט?

ויענה לו כ"ק אדמו"ר שליט"א:
"וואס דארף מען פארבדרייען, אז
מען קען מאכן גלייך!" (מדוע צריך
להסתבך כשאפשר לעשות ישר).

הרבי "נביא" ממש!

באחת ההתוועדויות בשנה
הראשונה (תשי"א) ביאר כ"ק
אדמו"ר שליט"א את מנהג
החסידים לשאול את הרבי שאלות
בענינים גשמיים, ואלו היו תוכן
דבריו

אדמו"ר הזקן באגרת הקודש (סימן
כ"ב) שולל את ההנהגה "לשאול
בעצה גשמית כדת מה לעשות
בעניני העולם הגשמי" כיון שזהו
ענין ששייך רק "לנביאים ממש".
אך לפועל רואים שחסידים לא

תשורה משמחת הנישואים של מנחם מענדל יעקב ודבורה לאה בנהאמו

והרבי מסר לו כמה ענינים
בחסידות שבהם יחשוב בכל יום
(חלק מקונטרס ומעין, ומאמר ד"ה
האומנם ישב אלקים
תרמ"ג).

הת' הנ"ל קיים את
המצווה עליו במשך כמה
חדשים, ואח"כ כתב
לכ"ק אדמו"ר שליט"א
שאינו רואה שום שינוי.
הרבי ענה לו שלא יתפעל
וימשיך בזה, ואכן לאחר
תקופה ממושכת שחשב
חסידות לפני התפילה,
ראו עליו איך שנשתנה
ממהות למהות, עד שלא
יכלו להכירו.

והת' הנ"ל סיפר שכדברי הרבי כן
היה שפעם היה לוקח לו לחשוב
חסידות עשר דקות ופעם היה
לוקח ארבעים חמישים דקות.

השתנה ממהות למהות
אחד התמימים נכנס ליחידות לכ"ק

אדמו"ר שליט"א,
והתאונן שכל דבר
שעושה - בין בלימוד בין
בהפצת המעיינות - יש
לו מזה הרבה ישות, ואינו
יכול ליפטר מזה. וביקש
עצה וברכה על זה.
ענה לו כ"ק אדמו"ר
שליט"א: חשוב חסידות
בכל יום לפני התפילה
מעשר דקות עד ארבעים
חמישים דקות.
הנ"ל לא הבין מהי כוונתו
הק' מעשר עד ארבעים

חמישים, והרבי שראה עליו שאינו
מבין אמר לו: כוונתי פשוט, פעם
זה יקח עשר דקות, ופעם זה יקח
ארבעים חמישים דקות.

ונכנס לחדר המזכירות. היה זה בשעות הערב, והוא ביקש מהרב חדקוב שברצונו ליכנס מיד אל הרבי. הרב חדקוב אמר לו שהוא ישאל את הרבי על כך, והרבי ענה:

שיבוא מחר בשעה עשר בבוקר. משך כל הלילה התהלך כסהרורי והיה בטוח שבתו כבר מתה ל"ע, עד שפחד להתקשר לבית הרפואה להיוודע אודות מצבה של בתו.

למחרת בשעה עשר בבוקר נכנס לכ"ק אדמו"ר שליט"א, והרבי אמר לו: בתך עודנה בחיים, מן השמיים עכבו את גזר דינה עד עכשיו, אך עכשיו אין הדבר תלוי אלא בך.

האבא אמר מיד לרבי שהוא מוכן לתת כל סכום שהרבי יאמר לו, העיקר שיציל את בתו. אך הרבי אמר לו: לא לזה כוונתי, כוונתי היא שתקבל על עצמך

מן השמים עכבו את גזר דינה

בשנה הראשונה (בשנת תשי"א) היה יהודי אחד שבתו חלתה במחלה ממארת רח"ל, ואושפזה בבית הרפואה, הרופאים לא נתנו לה כל סיכוי, ואמרו שנותרו לה ימים ספורים, אביה לא ידע מה זה "רבי", אך אשתו שבאה ממשפחה מסורתית אמרה לו שילך לרבנים ולאדמו"רים לבקש מהם שיצילו את בתם.

הלך האב לכמה מאדמו"רי פולין והבטיח להם ממון רב בתנאי שיבטיחו לו שבתו תבריא, אולם הם סירבו להבטיח לו הבטחה כזו.

בינתיים המצב הלך והחמיר והוא ממש לא ידע את נפשו, עד שפגש אחד מאנ"ש שאמר לו שייכנס לכ"ק אדמו"ר שליט"א. בשמעו זאת נסע מיד ל-770

תשורה משמחת הנישואים של מנחם מענדל יעקב ודבורה לאה בנהאמו

אמר לו הרבי: מה אעשה לכם -
הרבי (כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ) עשה
אתכם לשר ופקיד ("אפיצער")
(וממילא אינו יכול להיות חייל).
ואמר ר' פיניע: אם כן שהרבי
יעשה אותי לגנרל.

להניח תפילין בכל יום חול, ואז
בתך תבריא.
האבא כמובן קיבל על עצמו מיד
להניח תפילין, וגם החליט לשמור
שבת, ובאורח פלאפתע נתרפאה
בתו.

ענה לו
הרבי: גנרל
וחייל
צריכים
להיות
בביטול כיון
שנעוץ
תחילתם
בסופן, מה

הרבי עשה
אתכם לקצין
באחת
ההתוועדויו
ת (ש"פ)
בשלח
(תשי"ד)
דיבר הרבי
אודות

שאין כן לשר ופקיד ("אפיצער")
(שאין לו ביטול).

"צעירי אגודת חב"ד". הרה"ח ר'
פיניע אלטהויז (שהיה באותה עת
בניו-יורק לרגל חתונת בנו) אמר
להרבי שגם הוא רוצה להיות חלק
מ"צעירי אגודת חב"ד".

תכלית ירידת הנשמה בגוף
אחד מאנ"ש נכנס ליחידות אל כ"ק
אדמו"ר שליט"א, והרבי דיבר עמו

אודות יציאה לשליחות במקום מסויים. מתי תדע את כל הספרים?

ביום י"ג ניסן תשי"ב בצהריים הסתובב ילד מילדי אנ"ש ליד חדרו הק' של כ"ק אדמו"ר שליט"א (כיון שאז אין לימודים בחדר). כשראה אותו הרבי שאל אותו: מדוע אינך לומד? ויענה הילד: מפני שבישיבה לא לומדים עכשיו. שאלו הרבי שוב: אבל מדוע אתה לא לומד? הילד לא הבין את כוונתו הק', ויענה עוד הפעם: מפני שבישיבה לא לומדים עכשיו.

כשראה הרבי שאינו מבין, לקח מעל השולחן שבחדרו הק' ספר, ופתחו לדף האחרון, ואמר לילד: רואה אתה כמה דפים ישנם בספר זה, וראה כמה ספרים ישנם בחדר הזה, ואתה יודע שישנם עוד ספרים, מתי תדע את כל הספרים האלו אם לא תלמד?

אמר אותו אחד לכ"ק אדמו"ר שליט"א: ברוחניות וודאי ששם יהיה לו יותר טוב, אך בגשמיות יהיה עבורי יותר טוב לישאר כאן. ויענה לו כ"ק אדמו"ר שליט"א: בדבר כזה (כמו שליחות) שתלוי למלאות את תכלית ירידת הנשמה בגוף - אין להביט אל גשמיות.

מדוע הנך חושב אודות עצמך יהודי פשוט בא והתאונן לפני כ"ק אדמו"ר שליט"א אודות ענינים המעיקים לו. אמר לו כ"ק אדמו"ר שליט"א: מדוע הנך חושב רק אודות עצמך? וישאל את הרבי: אלא אודות מה אחשוב אם לא על עצמי? ויענה לו הרבי: חשוב אודות רבותינו נשיאינו: הבעש"ט הרב המגיד אדמו"ר הזקן אדמו"ר האמצעי עד לכ"ק מו"ח אדמו"ר.

תשורה משמחת הנישואים של מנחם מענדל יעקב ודבורה לאה בנהאמו

בעסקנאו- ברונא
RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
 Lubavitch
 770 Eastern Parkway
 Brooklyn, N. Y. 11213
 493-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
 ליובאוויטש
 770 איסטערן פארקוויי
 ברוקלין, נ.י.

ב"ה, כב" אלול תשמ"א
 ברוקלין, נ.י.

האברך הווי"ח אי"א נוי"נ וכו'
 מוה' מרדכי שי'
 וב"ג תי'

שלום וברכה!
 לקראת חתונתם בשעה טובה ומוצלחת,
 הנני בזה להביע ברכתי ברכת מזל טוב
 מזל טוב ושחתי' בשעה טובה ומוצלחת ויבנו
 בית בישראל בנין עדי עד על יסודי התורה
 והמצוה כפי שהם מוארים במאור שבתורה זוהי
 תורת ההסידות.

בברכה מזל טוב מזל טוב
 וכוה"ס

מכתב כ"ק אדמור להורי
החתן

אסולין - אואקי - צרפת
RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
 Lubavitch
 770 Eastern Parkway
 Brooklyn, N. Y. 11213
 493-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
 ליובאוויטש
 770 איסטערן פארקוויי
 ברוקלין, נ.י.

בי"ה, ה' ניסן תשמ"ה
 ברוקלין, נ.י.

האברך הווי"ח אי"א נוי"נ וכו'
 מוה' יצחק שי'
 וב"ג תי'

שלום וברכה
 במענה על ההודעה מקביעות זמן חתונתם
 ליום י"א ניסן הבע"ל,
 הנני בזה להביע ברכתי ברכת מזל טוב מזל
 טוב ושחתי' בשעה טובה ומוצלחת ויבנו בית
 בישראל בנין עדי עד על יסודי התורה והמצוה
 כפי שהם מוארים במאור שבתורה זוהי תורת
 החסידות.

בברכה מזל טוב
 מזל טוב

מכתב כ"ק אדמור להורי
הכלה

מכתבי כ"ק אדמו"ר

אסולין - פאריז
RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
 Lubavitch
 770 Eastern Parkway
 Brooklyn, N. Y. 11213
 493-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
 ליוכאוויטש
 770 איסטערן פארקוויי
 ברוקלין, נ.י.

ב"ה, ג' אד"ש תשפ"ו
 ברוקלין, נ.י.

הו"ח אי"א נו"נ וכו'
 מוה' יצחק שי'

שלום וברכה!
 במענה על ההודעה אודות מצב זוג' תי',
 השי"ת ימלא ימי הריונה כשורה ובנקל
 ותלד זהו"ק בעתה ובזמנה כשורה ובקל.
 הפ"נ שבמכ" יקרא בעת רצון על ציון
 כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע.

בברכה!
 מו"ח אדמו"ר

הרבי הוסיף בכיה"ק
 להצלחה בעבוה"ק ובכלל
 [בעבודת הקודש]

אסולין - פאריז
RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
 Lubavitch
 770 Eastern Parkway
 Brooklyn, N. Y. 11213
 493-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
 ליוכאוויטש
 770 איסטערן פארקוויי
 ברוקלין, נ.י.

ב"ה, ט' סיון תשמ"ו
 ברוקלין, נ.י.

הו"ח אי"א נו"נ עוסק בצי"צ
 מוה' יצחק שי'

שלום וברכה!
 במענה על ההודעה אשר נולדה להם בת למזל טוב
 ונקרא שמה בישראל דבורה לאה תי',
 הנה יה"ר מהשי"ת שיגדלה ביחד עם זוג' תי'
 לתורה ולחופה ולמעשים טובים מתוך הרחבה.
 ידוע מכ"ק אדמו"ר (מוהרש"ב) נ"ע, אשר
 מנהגנו הוא לאמר גם בלידת בת לתורה ולחופה
 ולמעשים טובים, ע"פ מרז"ל (ברכות יז' א) נשים
 במאי זכין באקרובי כו' באתנוי כו' ונשרין כו'.
 בברכה מזל טוב!
 מו"ח אדמו"ר

התמונות נתקבלו, ותי"ח.
 הפ"נ שבמכ" יקרא בעת רצון על ציון כ"ק מו"ח
 אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע.

מיכתבי כ"ק אדמו"ר בקשר
 ללידת הכלה

תשורה משמחת הנישואים של מנחם מענדל יעקב ודבורה לאה בנהאמו

בן עמר - צרפת
RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
 Lubavitch
 770 Eastern Parkway
 Brooklyn, N. Y. 11213
 493-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
 ליובאוויטש
 770 איסטערן פארקוויי
 ברוקלין, נ.י.
 ב"ה, כדי אלול תשמ"ז
 ברוקלין, נ.י.

הווי"ח אי"א נוי"נ וכו'
 מוה' מרדכי שי'

שלום וברכה

במענה על ההודעה אודות יום הולדת השלישי של בנם מנחם מענדל יעקב שי',
 הנה מועתק לקמן חלק ממכתב כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע
 בנוגע למנהגי ישראל בזה. ויה"ר מהשי"ת שיגדלו ביחד עם זוג' חי' לתורה
 ולחופה ולמעשים טובים מתוך הרחבה.

בברכה כוח"ט

הפ"נ יקראו בעת רצון
 על הציון הק'
 וז"ל כ"ק מו"ח אדמו"ר.

.....ובדבר גזירת השערות -אפשערעניש- הוא דבר גדול במנהג ישראל
 ועיקרו הוא בהחינוך והשארת פיאות הראש, ומיום הגזירה והנחת הפיאות של
 הראש, נהגו להדר להרגיל את התינוק בענין נשיאת ט"ק וברכות השחר וברכת
 המזון וק"ש שעל המטה, והשי"ת יהי' בעזרם שיגדלוהו לתורה ולחופה ולמעשים
 טובים מתוך פרנסה בהרחבה ובמנוחת הדעת בגשמיות וברוחניות.

בן חאמון - צרפת
RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
 Lubavitch
 770 Eastern Parkway
 Brooklyn, N. Y. 11213
 493-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
 ליובאוויטש
 770 איסטערן פארקוויי
 ברוקלין, נ.י.
 ב"ה, כ"ג מ"ח תשי"ג
 ברוקלין, נ.י.

הווי"ח אי"א נוי"נ וכו'
 מוה' מרדכי שי'

שלום וברכה

במענה על ההודעה אודות יום הולדת השלישי של בנם מנחם מענדל יעקב שי',
 הנה מועתק לקמן חלק ממכתב כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע
 בנוגע למנהגי ישראל בזה. ויה"ר מהשי"ת שיגדלו ביחד עם זוג' חי' לתורה
 ולחופה ולמעשים טובים מתוך הרחבה.

בברכה

וז"ל כ"ק מו"ח אדמו"ר.

.....ובדבר גזירת השערות -אפשערעניש- הוא דבר גדול במנהג ישראל
 ועיקרו הוא בהחינוך והשארת פיאות הראש, ומיום הגזירה והנחת הפיאות של
 הראש, נהגו להדר להרגיל את התינוק בענין נשיאת ט"ק וברכות השחר וברכת
 המזון וק"ש שעל המטה, והשי"ת יהי' בעזרם שיגדלוהו לתורה ולחופה ולמעשים
 טובים מתוך פרנסה בהרחבה ובמנוחת הדעת בגשמיות וברוחניות.

**מיכתבי כ"ק אדמו"ר לחתן
 ל-אפשערניש-**

לע"נ

הרה"ח הר' משה בן שלום ז"ל

אואקי

הרה"ח הר' יעקב בן יצחק ז"ל

האישה בת מסעודה ז"ל

בנהאמו

הרה"ח הר' רחמים בן ז'ולי ז"ל

שמחה בת אסתר ז"ל

יפיל

יה"ר שנזכה תיכף ומיד לקיום היעוד ד"הקיצו ורננו שוכני

עפר" זהם בתוכם

תשורה משמחת הנישואים של מנחם מענדל יעקב ודבורה לאה בנהאמו

לזכות

מרת איילה בת רחל אואקי

ר' יוסף בן רחמה

מרת אסתר בת פריחה

אסולין

לאריכות ימים ושנים טובות,

ברכה והצלחה מופלגה בכל מעשה ידיהם בגשמיות וברוחניות

לזכות

ר' מרדכי ומשפחתו שיהיו בנהאמו

ר' יצחק ומשפחתו שיהיו אסולין

לאריכות ימים ושנים טובות,

ברכה והצלחה מופלגה בכל מעשה ידיהם בגשמיות וברוחניות, בני,

חיי, ומזוני וכולם רויחי ולגרום נחת רוח רב לכ"ק אדמו"ר

מוקדש

לחיזוק ההתקשרות

לכ"ק אדמו"ר נשיא דורינו

לזכות

החתן הרה"ת מנחם מענדל יעקב והכלה מרת דבורה לאה שיחיו

בנהאמו

יה"ר שיזכו לבנות בנין עדי עד על יסודי התומ"צ

כפי שהם מוארים במאור שבתורה, זו תורת החסידות

לנח"ר כ"ק אדמו"ר, ולנח"ר הוריהם, סביהם, וכל משפחתם.